

Rendhagyó vadásztörténetek*

GÖNDÖCS JÓZSEF

Mottó: *A nehéz munkából
Se húzd ki magad,
Szeresd az Erdőt és
Tiszteld a Vadat.*

Az erdő a benne lévő növény- és állatvilággal együtt a természetnek egyik legcsodálatosabb alkotása. Sajnos, nagyon sok ellensége van: hótörések, viharkárok – ezek ellen nem tudunk védekezni –, a rovarkárosítók ellen valamennyire tudunk különböző vegyszerekkel, de a legnagyobb károsítója az ember, aki a háztartási hulladéktól az ipari hulladékig mindent kivisz az erdőre, czzel bemocskolja azt, és nagyfokú környezetszennyeződést okoz, nem utolsósorban az erdő esztétikai képét is rontja.

Az az ember, akinek a sors erdészpályát szánt, szerencsésnek mondhatja magát, mert állandóan jó és egészséges környezetben dolgozhat. Naponta látja, hogy mit kell tennie, hogy az állomány jól fejlődjön, megkapjon mindent, amire szüksége van. Majd hosszú évtizedek után az embert valamiféle büszkeség tölti el, mégiscsak érdemes volt élni és dolgozni, mert csodálatos állományt hagyott az utókor számára. Talán majd megemlékeznek róla?

Úgy érzem, én ide tartozom, és ha újból fiatal lennék és pályát kellene választanom, csak ezt választanám. Igaz, hogy nagyon sokat kellett dolgozni, esőben, hóban, fagyban – mert ugye a műhelyünk beázik –, de megérte. Rengeteg tapasztalatot és élményt szereztem a négy évtized alatt, amiből fiatalabb kollégáimnak sokat átadtam.

Nemcsak azoknak ajánlom e kis írásomat, akik szeretik a természetet, hanem azoknak is, akik nem nagyon rajongtak érte, talán így közelebb kerülnek hozzá és egy kicsit megszeretik azt.

* Az 1997. évi erdészettörténeti pályázaton II. díjban részesült mű.

Pályakezddés

Már korábban – még nyugdíjba vonulásom előtt – elhatároztam, hogy a negyven éves tevékenységemről megírom az emlékirataimat.

Most, hogy az OEE kiadott egy pályázatot, elhatároztam, hogy vadászati témáról írok, mert annyi furcsa dolog történt a vadászatokon, illetve jelenleg is történik, amit meg kell örökíteni az utókor számára, és sok tanulságot lehet belőle levonni.

Úgy gondoltam, talán én vagyok arra hivatott, hogy az ország egyik leghíresebb vadállománnyal rendelkező területéről, Kaszóról írjak. Íme, most megteszem.

A kaszói és a berzencei erdészeti területe a II. világháború előtt Hohenlohe herceg tulajdona volt, aki a Felvidékről hozott erdészeket Kaszóra, ugyanis a Felvidéken is volt erdőbirtoka. Ezek közül, akiket ismertem, a következők voltak felvidékiek: Pitonyák János, Plucsinszky János, Plucsinszky József, König Tibor. Ők rokonságban voltak egymással. König Tibor a háború idején – az okát nem tudom – öngyilkos lett a vörösakoli kerületben. A fia él, nagyon jó barátom, együtt voltunk erdészgyakornokok, most a keszthelyi erdőgazdaságnál műszaki vezető. Majdnem elfelejtettem, még két személyt, Voghl Józsefet, aki akkor főerdész és vadászmeister volt, és a bátyját (neki sajnos a keresztnévét nem tudom). Ő később a gemenci rezervátum vezetője lett. A hatvanas években a kormány hozzájárulásával, a herceg kérésére, elköltözhettek Németországba, és magával vihette az összes trófeát. Pitonyák János elhalálozott, akinek a fia később keresztkomám lett. Ő most Kaszón van mint fővadász. Azóta Plucsinszky János is elhalálozott. Ő mint kerületi vadász ment nyugdíjba. Plucsinszky József lett a fővadász, miután Pitonyák kereszttapa elhalálozott. 1967-ig Kaszón volt, majd amikor a HM átvette a kaszói erdészeti területet, a Somogyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdasághoz ment vadászati felügyelőnek. Ő még él, 70 éves, két fia van, ők is erdészek.

Hogyan is kezdődött az én pályafutásom? Már iskolás koromban a nyári szünetekben az előberek csemetekertbe jártam csemetét gyomlálni. Akkor egy fiatal, kezdő erdész volt a kerületvezető, Mózes János. Mikor az általános iskolából kimaradtam, a

csurgói Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumba nyertem felvételt. Sajnos a kollégiumi hozzájárulást az 1954-es iskolareform megváltoztatta, felemelte. Kincses Ferenc igazgatóval megbeszéltem, hogy egy évet kihagyok, keresek egy kis pénzt, és akkor befejezem a gimnáziumot.

Hol lehetett akkor pénzt keresni? Az erdészetenél. Egy évig MRP-motorfűrésszel dolgoztam, de közben házi szakmunkás vizsgát tettem Bulin István erdőmérnök, Völgyi János erdőmérnök és Hanusz János erdészettervező előtt. 1957-ben, augusztusban hatalmas vihar vonult át az erdészet területén, és felmérhetetlen károk keletkeztek. Minden mozgatható embert a viharkár felszámolására összpontosítottak. Ekkor soroltak be hosszolónak. Az erdőgazdaság igazgatója, Puska Ferenc, majdnem mindennap a területen járt. Egyszer megszólított, hogy ne menjek vissza a gimnáziumba, hanem Sopronban indul levelező tagozat a technikumban, s "majd jó erdészt faragok magából"

Mi tagadás, hallgattam rá örömmel, így kerültem a technikum levelező tagozatára. 1958-ban beosztott erdész kinevezést kaptam, ugyanis a kerületvezetőm áthelyezéssel az iharosi erdészethez ment, így rám maradt a ribatói kerület. Még az év novemberében bevonultam a hadseregbe.

A tanulmányaimat nem folytathattam, mert akkor olyan rendelet volt. Miután leszereltem 1960-ban, Horváth Zoltán erdészvezető a fűrésztelepre helyezett, ráadásul éjszakai műszakba.

Sopronban Sárkány László tanulóársam biztatására, aki akkor az uzsai erdészet könyvelője volt, írtam levelet a Keszthelyi Erdőgazdaság Igazgatójának, Schneider Jenőnek. Levelemre azt a választ kaptam, hogy pillanatnyilag minden hely foglalt és így nem áll módjában engem alkalmazni. Schneider Jenő igazgató elküldte leveletemet a Nagyatádi Erdőgazdaság igazgatójának, Puska Ferencnek. A levélben többek között az állt, hogy Horváth Zoltán erdészettervező Puska Ferenc igazgatónak az utasítását nem hajtotta végre. Az utasítás az volt, hogy valamelyik kerületbe soroljon be beosztott erdésznek. Az igazgató még azon a héten behívatott, és közölte velem, hogy elhelyez: „de nem Keszthelyre” Döbbenet néztem, egy ideig megszólalni sem tudtam, csak bámultam, és azon gondolkodtam, hogyan tudhat a levelemről, amikor senkinek nem beszéltem róla. Akkor közölte ve-

lem, hogy ha elfogadom, Berzencére helyez. Természetesen igen választ adtam. Így kerültem a berzencei erdészethez 1961-ben. Az 1962. év októberében – csere folytán – visszakérültem Kaszóra. A hármastói kerület lett az enyém, ami közvetlenül határos a Baláta-tóval.

Amikor leszereltem, újból elkezdtem a technikumot, mert fél-évi vizsgát tettem, de az év végét már nem tudtam, mert megtiltották a seregben a civil iskolába járást, és természetesen vizsgázni sem engedtek el, sőt 24 órán belül haza kellett küldeni a tankönyveket is, mert ha nem, akkor el fogják égetni. Bevonulás előtt egy osztálytársamat vigasztalgattam, mert sírt az írásbeli vizsga előtt. Ő ezt a vigasztalást valami másféle közeledésnek vélte, és udvarolgatni kezdett nekem. Természetesen ez az osztálytársam leány volt: Csögör Mária, aki akkor mint adminisztrátor a Székesfehérvári Erdőgazdaság központjában dolgozott.

A vizsgáknak vége lett, hazautaztunk és végeztük a dolgunkat. Máriától minden héten jött a levél, eleinte válaszolgattam a leveleire, de csak olyan baráti hangulatú leveleket írtam. Ő meg olyan szerelmes leveleket küldött, hogy már kezdtem félni. Később a leveleit elolvasás nélkül tűzbe dobtam. Ő már akkor negyedik volt, így nekem ajándékozta a harmadéves maggyűjteményt – bár ne fogadtam volna el! –, ami a későbbiek folyamán az én katasztrófámat okozta. Az történt ugyanis, hogy halomra gyűltek az akták az asztalára, mert nem dolgozott, csak sírt. Az igazgató megkérdezte tőle, hogy mi a baj, miért nem dolgozik. Azt a választ adta, hogy csak egy embernek hajlandó megmondani az okát. Az igazgató nagy nehezen kiszedte belőle, hogy ki az az ember. Mária akkor elárulta a titkot: Farkas Imre, tagozatvezető Sopronban. Az igazgató azonnal hívta a technikumot, és másnap ott volt Farkas Imre tagozatvezető. Neki hazudott, mert azt állította, hogy én házasságot ígértem neki, meghögy elmegyek a fehérvári gazdasághoz, mert az igazgatóval megbeszélte, hogy kapok egy kerületet Csóron. De ha nem veszem el feleségül, akkor bosszút áll rajtam – ami sikerült is neki –, mert megmondta a tagozatvezetőnek, hogy a maggyűjtemény az övé, jól nézze meg, mert az ő neve el van rejtve benne. Kaptam egy levelet Farkas Imre tagozatvezetőtől, hogy „sürgősen rendezze a dolgait Máriával, mert ha valami történik vele, akkor engem fognak

felelősségre vonni” Mária ugyanis öngyilkossággal fenyegetőzött: kútbaugrás, mérgezés. Mondanom sem kell, a levél elolvasása után, hogyan éreztem magam.

Pánikba estem, hogy ez a „Bestia” mire képes. Csak később jöttem rá, hogyan tudtam volna ebből a szorongatott helyzetből kimászni: ha azonnal vonatra ülök és elmegyek Sopronba, ott elmondom az igazságot, amelynek lényege, hogy házasságról csak az iskolai tanulmányok befejezése után lehet szó. De nem azt tettem, még választ sem küldtem a levélre, és ez lett a vesztetem, amint később a tagozatvezetőtől megtudtam. Politikai gazdaságtanból tudtam, hogy megbukok, és történelemből is rosszul álltam, de arra gondoltam, majd a pótvizsgán átmegek. Már ebéd után megvásároltuk a IV.-es tankönyveket, ebéd utánra még két tantárgy maradt: politikai gazdaságtan és erdőművelés. Politikai gazdaságtanból már teljesen felszabadultan mentem vizsgára. Eldöntöttem magamban: ha nem az első öt tétel közül húzok, akkor bukás, majd eljövök pótvizsgára. A művelést szerettem, ötösre álltam, nem féltem tőle. Az érzésem bejött, mert politikai gazdaságtanból elvéreztem, de a művelés nagyon jól ment, a tagozatvezető úgy „lőtt le” Már az is nagy erőt adott, hogy a katedrán megláttam az „én maggyűjteményemet” A tagozatvezető kihívott a katedrához és kérdezgette, hogy ezt a magot hol gyűjtöttem, a másokat hol, én meg mondtam egy-egy erdőrészt. „Jó, nagyon jó” – mondja, és ezt hol gyűjtöttem, és rámutat egy bibircses nyírre. Válaszolok rá, hogy egy barátommal cseréltem, mert nálunk ilyen nincs. „Jó!” – mondja higgadtan. Örültem, de csak két másodpercig, mert hatalmas hangerővel rám ordított, hogy „elég a hazudozásból, mert maga ebből nem gyűjtött egy szemet sem. Tudja ki gyűjtötte?” Erre kézzel beletűrt a gyűjteménybe, és az alján ott volt a név: Csögör Mária. Ekkor kezembe nyomta a maggyűjteményt, és azt mondta: „Maga ki van rúgva!”

Hát ilyen csúnyán végződött a technikus pályafutásom! Legszívesebben haza sem mentem volna, de rájöttem, hogy ezt nem tehetem. Ezt a szégyent, mit fogok mondani az erdészvezetőnek, dr. Kiss Istvánnak, aki nagyon bízott bennem, a munkámmal meg volt elégedve. Meg természetesen, hogyan fogok a szüleim szemébe nézni.

Valahogy túltettem magam rajta, és dolgoztam tovább. Az erdészetvezető mondta: „Jóska, dolgozz tovább, mint eddig, aztán majd meglátjuk, mit tudunk csinálni.

A Dél-somogyi Állami Erdőgazdaság nagyatádi székhellyel megszűnt, beolvadt a Középsomogyiba, és új néven, Dél-somogyi Állami Erdőgazdaság, Kaposvár címen szerepelt tovább, akinek az igazgatója Németh Vilmos lett. Aztán jött 1967 június 15-e: a kaszói erdészet kivált a Dél-somogyi Állami Erdőgazdaságból, és átvette a Honvédelmi Minisztérium. De még átadás előtt a személyügyi előadó, Horváth Antal lejött Kaszóra, hogy velem beszéljen. Behívatott az erdészetvezetői irodába, és közölte velem az elképzeléseit. Akkor én már nős voltam, egy éves fiam volt. Mondja nekem: „Jóska, nem szeretném, ha abba kellene hagyni ezt a pályát, mert már 10 évet dolgozott a szakmában, meg vagyunk elégedve a munkájával, van még egy lehetőség, hogy megszerezze a szükséges képesítést, mert hamarosan eljön az az idő, hogy képesítés nélkül nem alkalmazhatunk senkit sem ebben a szakmában. Az Ásotthalmi Erdészeti Szakiskola most iskolázza be az utolsó erdésztanulókat, ők még erdészképzést kapnak. Kétéves, bentlakásos. Azt ajánlom, ragadja meg, mert több lehetőség már nem lesz. Beszélje meg a családdal, és ezt a két évet vállalnia kell. Egy hét múlva várom a válaszát, nem kell azonnal válaszolnia.” Már abban a pillanatban igenlő választ adtam volna, de ő azt mondta, hogy a családdal feltétlenül meg kell beszélni, mert nagy anyagi hátránnyal jár.

Így kerültem Ásotthalmomra. Az iskolát jeles eredménnyel végeztem el. Még az iskolát teljesen be sem fejeztem, már az erdészettől megküldték a kerületvezető vadász kinevezésemet. Azt hiszem, mondanom sem kell, hogy mennyire örültem ennek a kinevezésnek.

Ahogy már korábban említettem, a HM átvette Kaszót, a teljes neve: HM Erdő-, Vad- és Mezőgazdaság. Most ebből kifolyólag öt vadászkerületet alakítottak ki. Így az egyik ker.vez.vadász a sógorom lett, Bali László. Ő vállalta az én kerületemben lévő munkák elvégzését is, amíg én megjövök.

Amikor az iskolában a kinevezésemet eldicsekedtem az igazgatónak, Gyarmathi Bandi bácsinak, azt mondta: „Fiam, maga boldog ember” Én lettem a második évben a vadászati szakkör ve-

zetője, és tőle kellett elkérnem a puskát, amivel szerdán vagy csütörtökön lövök valami szajkót, vagy valami lőhető madarat, amit délután kipreparálunk. Egy alkalommal, délután, amikor felkészülés volt a következő napra, bejött az ügyeletes, és közölte velem: menjek be az igazgatóiba, mert az igazgató úr hívat. Meglepődtem, mert nem szokott hívatni senkit. Gondoltam: tán valami rosszat tettem, és azért hívat.

„Üljön le, fiam” – mondja, miután bekopogtam és üdvözöltem –, „tudja, hogy miért hívatam?” Válaszoltam illedelmesen, hogy nem tudom. „Hát azért, hogy egy kicsit beszéljünk.” Beszült a fiatalkori életéről, munkájáról. Mondja, hogy fiatal mérnök volt Erdélyben, de napszámos mérnök, ha nem ment ki az erdőre dolgozni, akkor nem írták be a napszámát. Sokat beszélgettünk a vadásatról, azaz ő beszélt, én hallgattam. Elmondta, hogy életében hányféle vadat lőtt, sorolta: farkast, medvét, hiúzt, vaddisznót, meg még rengeteg apróvadat, de még szarvasbikát nem lőtt.

Ekkor titokban két könnyecsepp megjelent a szemében. Valahogy ennek láttára nekem is könnyes lett a szemem. Hogy lehet, hogy hetven évet megérett, és annyi szakembert bocsátott szárnyra az iskolából, és senki nem hívta meg még csak egy selejt bikára sem? Sóhajtottam egyet, és egy nagyon merész kijelentést tettem. „Igazgató úr, én megígérem, hogy bármilyen módon is, ki harcolok egy bikát, ha nem érmeset, de egy selejtet mindenképpen.” „Ezt megtudja csinálni, fiam?” Természetesen, hogy meg, mert a sógorommal sokat beszélgettünk, amikor havonta egy alkalommal hazamentem. (A nőket ugyanis havonta egyszer hazahozták a családhoz.) Ő mondta, hogy a kerületvezető vadászok lőhetnek selejt bikát, csak ne legyen nagy. A beszélgetést az én ígéretemmel fejeztük be.

Vizsga után természetesen rengeteg feladat várt rám. Megkaptam a kerületet, de kértem az erdészvezetőt, hogy legalább egy évig közösen dolgozhassak a sógorommal, amíg bele nem jövök. Mert hiába tanultam meg a könyvből, a gyakorlatban nem egészen úgy van.

Például: meghatározni egy bikának a korát, megbecsülni a trófea súlyát, elbírálni a selejtességét, stb. Ez bizony sokszor egy szakembernek is gondot okoz! Nem látni bele az agancs belsejé-

be, hogy az milyen tömör, csak amikor ki van készítve a trófea, le van mérve, akkor jön rá az ember, hogy némelyik agancs milyen csalós.

Elkövetkezett a várvavárt szarvasbőgés! A vendégek ötösével jöttek. Nehéz volt a vadásztatás, mert még „nem álltak be” a bikák.

Ma láttam egy bikát, holnap az a bika már az ötödik kerületben volt. Szeptember 10-15 között „beállnak” a bikák. A kerületben hét vadföld van, ami kb. 20 hektár, majd 1970-ben az erdőfelügyelőtől, Kovács Lajostól kértem egy 1,3 hektáros területet szintén vadföldnek. A területet meg is kaptam, mert az elődöm, Plucsinzky József hat éven át erdősítette, én 3 éven át, de nem ment semmire, mert a szarvasok lerágták és a fenyőcsemétét kitaposták. Az erdészlet úgy döntött, hogy nem keríti be, inkább legyen vadföld, ez lett az erdészlet egyik legjobb vadföldje, a kistrinyai.

Vadászbaleset

Pitonyák János bácsi reggel befogta csézájába Madár nevű lovát, és elindult barkácsolni. (János bácsi már akkor közel volt a 70-hez.)

A Darvasi-erdőre mentek, s ez 1964. augusztusban történt. Barkácsolás közben a galagonyabokor alatti vacokban meglátott egy vadkant. „Pista” megállította a lovat – eléggé törte a magyart –, s a ló megállt. Ő felállt a csézában, célba vette a kant – a ló közben legelészett –, miután snellerezett, a ló közben lépett egyet, a puskakiesett János bácsi kezéből, pontosan a tusára, és azon nyomban elsült.

A golyó a térdhajlatban behatolt a lábába, és a csípőnél jött ki. János bácsi lerogyott a csézába és elájult. A ló már hozzászokott a lövéshez, nem félt, de akkor, mintha tudta volna, hogy baj történt, János bácsit egyenesen az erdészethez vitte, pedig ő a büki erdészházban lakott. A bejárati ajtóban valaki cigarettaszünetet tartott és látta, valami baj lehet, mert a ló egyedül jött haza az erdőről. Orlament a lóhoz, akkor vette észre, hogy János bácsi a csézában fekszik és rettenetesen vérzik. Azonnal mentőt hívtak, János bácsit lepedővel bekötözték, és futó fogattal elindultak a mentő felé. Még Somogyszobhoz sem értek, az erdő között talál-

koztak a mentővel. A kaposvári kórházban megműtötték, és amikor magához tért, akkor mondta el a történeteket, és a baleset helyét. Plucszinszky Józsi és dr. Kiss István erdészvezető kimentek a helyszínre és a puskát megtalálták.

János bácsi meggyógyult, de már nem dolgozott tovább, helyébe Plucszinszky Józsi lépett, mert őt vezette be a vadászat titkáiba, meg persze ő tudott németül is beszélni.

Ekkor kellett nekem átvenni Józsitól a darvasi kerületet. Küszöbön volt a bögés, már itt-ott bögöttek a bikák, és érkeztek a német vadászvendégek.

A kaszói muflon

Megérkezett az első vendégcsoport, akiket Rácz Antal, az erdőgazdaság vadászati felügyelője kalauzolt Kaszóra.

A vendégek meglőtték a bikáikat: két napon belül arany- és ezüstérmeseket. Az egyik vendégnek támadt egy ötlete, hogy megvicceli a titkárát, aki egyben a gépkocsivezetője is volt. Megbeszélte Rácz Tóni bácsival, hogy lövetnek vele egy muflont. Egyébként ezt a történetet Tóni bácsi már megírta kb. 25 évvel ezelőtt a „Nimród” egyik számában, csak nem ilyen részletesen. Tóni bácsi mondja a vendégnek, hogy nálunk nincs muflon, így nem tudunk vele lövetni. Erre a vendég mondja: „Nem tesz semmit, majd lesz, ugyanis a titkár még nem látott muflont, és lő egy kecskét muflon gyanánt.” „Ebből nagy botrány lesz, mondja Tóni bácsi, ha ez kitudódik.” Végül is megegyeztek, hogy inkább jó sztori lesz. Természetesen ezért a titkár nem fizet, mert ezt a főnöke „ajándékba” adja.

Inkén megvették a kecskét, és elvitték Kanizsaberekbe, ahol az erdészlet fogatüzeme, bognár- és kovácsműhelye volt. Ott a kecskét korommal és cipőpasztával befestették feketére, majd hajnalban a megbeszél helyre szállították: „Az 50-holdas” sarkához, a hármastói kerületbe. Kótai Sanyi erdész – egy kenyérrel a hóna alatt – fogva tartotta és etette a kecskét, amíg a hintó a vendéggel meg nem érkezett. Sajnos, megeredt az eső, és kezdte lemosni a kecskéről a festéket. Végre megérkezett a hintó a vendéggel! Sanyi ledobta a kenyeret a kecskének, és igyekezett elhagyni a helyet, mert mindjárt jön a lövés. A kecskét nem érdekelte a ke-

nyér, mert már olyan jól összeszokott a Sanyival, hogy őt követte. Sanyinak sikerült egy gyertyánbokor mögé rejtőznie, hogy a vendég ne lássa meg. Tőle két méterre állt a kecske, amikor eldőrdült a fegyver, és szegény „muflon” azonnal kimúlt. Tóni bácsiék addig nagy gratulációkkal lefoglalták a vendéget, amíg a Sanyi észrevétlenül el tudta hagyni a területet. Majd oda mentek, megnézték, hogy micsoda hatalmas példány, mert volt vagy negyven centiméteres szarva a „muflon”-nak. Kocsira ültek, továbbhajtottak, és élvezték a szarvasbögést.

Mi, egypáran erdészek, ott sündörögtünk reggelenként az erdészetnél, ha esett valami vad, mi szoktunk kimenni érte. Ekkor is ez történt: amikor beérkeztek, az erdészvezető engem küldött ki a „muflon”-ért.

Korábban az én kerületem volt, és így könnyebben megértettem, hogy hol van. Amire beértünk, már vártak bennünket hatalmas fényképezőgépekkel. Tóni bácsi félrehívott bennünket, és eligazított minket: amennyiben röhögni fogunk, úgy számolhatunk azzal, hogy holnap megkapjuk a munkakönyvet. Megkezdődött a fényképezés különböző pózokban. Mi nem mertünk nevetni, pedig pukkadoztunk a nevetéstől, így aztán el is mentünk a terítéktől távolabb.

Minden évben a vadászok tartanak valamilyen konferenciát, trófeabemutatót Németországban, mindenki viszi a maga tróféáit. Ez történt ekkor is: a szerencsétlen titkár majdnem elsüllyedt a szégyentől, amikor kigúnyolták a „muflon” miatt. Olyannyira elmérgesedett a helyzet, hogy a titkár otthagya a munkáját, főnökét, és kijelentette: soha többé nem jön Magyarországra vadászni senkivel. Nem csak ő, de a főnöke sem jött azóta Kaszóra vadászni.

Ezt mind dr. Kiss Istvántól tudtam meg, amikor megkérdeztem, hogy tud-e valamit róluk. Azt mondta, hogy olyan levelet kapott a titkártól, hogy „nem tette zsebre”, azonnal el is égette, hogy senki kezébe ne kerüljön.

A szolgálati fegyver rejtélyes eltűnése

Amikor elmentem Ásotthalomra, úgy gondoltam, hogy a fegyvernek jobb helye lesz az erdészetnél, mint odahaza. Pedig az apám még véletlen sem vette a kezébe soha.

Így aztán 1967. augusztus 29-én leápoltam a 16-os Monte-Carlót, és bevitettem az erdészethez. Az erdészetvezető, dr. Kiss István kérdően rám nézett, hogy miért hoztam be a fegyvert. Röviden annyit mondtam, hogy most elmegyek két évre, és itt biztonságban lesz, mert a szolgálati fegyver eltűnéséért éveket is lehet kapni. „Jó, rendben van” – mondta –, „akaszd a fogasra.”

Erre felakasztottam az agancsfogasra, csakúgy csupaszon, mivelhogy nem volt hozzá rendszeresítve tok. Mielőtt az irodába értem volna, két erdésztársam és a raktáros, Basa Péter kérdezték, hogy miért adom le a puskát. Nekik is azt válaszoltam, hogy itt jobb helye lesz. Majd az erdészetvezetőtől illedelmesen elköszöntem, és hazamentem csomagolni.

Eltelt egy hónap, és az iskolaigazgató, Gyarmathi Endre három nap szabadságot engedélyezett. Hazaérkezésem után az első utam az erdészethez vezetett. Az erdészetvezetőnél lejelentkeztem, beszámoltam az addigi tevékenységemről, tanulásról, majd odamentem a fogashoz, amin még mindig ott lógott a puskám, és meg is simogattam.

Egy hónap múlva ugyanúgy megismétlődött. Jött a karácsonyi szünet, ismét elmentem az erdészetvezetőhöz, de már akkor nem volt ott a puska. Gondoltam, hogy biztos a fegyverszekrényben van. Az erdészetvezető ismertette velem, hogy az ünnepekben rendeznek egy vaddisznóvadászatot, és jó lenne, ha én is részt vennék rajta, merthogy az én kerületemben tartják, és a kutyáimra is szükség lesz. „Legalább kilövöd a puskádat, mert már úgyszólván régen volt kilőve.” Eljött a vadászat ideje, a főnök keresi a puskámat, de nem találja. „Jól van, ne aggódj, majd előkerül, kapsz egy másikat és jössz velünk” Három vagy négy disznó esett egész nap, jól elfáradtunk és hazamentünk.

Nyugtalanított az a gondolat, hogy „ne aggódj, majd előkerül” Valahogy nem nagyon tudtam belenyugodni. Két hónapon keresztül érintetlenül, leápolva ott van a fogason, és most egyszerűen nincs meg. No, de végül is belenyugodtam, mert a főnök mondta – és ő nem hazudik.

Elérkezett a tavasz – addig semmi hír a puskáról –, kapok egy levelet otthonról, amelyben egy másik levél is van. A csurgói rendőrkapitányság felszólít benne, hogy „X” napon vigyem a szolgálati fegyveremet szemlére. Azonnal írtam egy levelet a só-

goromnak, Bali Lászlónak, hogy legyen szíves, menjen el a főnökhöz, és vigye a lakására a puskámat, mert a vonatom éjfélkor ér Somogyszobra, így éjnek idején nem akarok senkit zaklatni. Úgyis hajnalban együtt megyünk Csurgóra, merthát neki is hoznia kell a fegyverét. Sógorom eljött értem az állomásra, hogy ne kelljen tíz kilométert gyalogolnom, így is 20 órán keresztül utaztam, és nagyon fáradt voltam. A sógoromnál majd alszunk egy keveset, és négy órákor felülünk a kis vonatra, megyünk Csurgóra. Igenám, de az alvásból semmi nem lett, mert a sógorom elment az erdészetvezetőhöz a puskámért, hogy megyünk fegyverszemlére, de ő azt mondta, hogy a puska nincs az erdészetnél, mert én le sem adtam. Amikor a sógorom közölte velem a tényállást: olyan érzés fogott el, hogy azt leírni egyszerűen szavakkal képtelenség. Melegem lett, a hideg rázott, a hajam az égnek meredt, a sírás, az ájulás keringetett. A sógorom csak nyugtatott, csillapított, mert egy órákor fel akartam kelteni a főnököt, hogy tisztázzuk a dolgot, és jöjjön velünk reggel a kapitányságra. Reggel fegyver nélkül mentem fegyverszemlére, de a fegyvertartási engedély nálam volt. A szabálysértési előadó – ő intézte a fegyverügyeket is – jegyzőkönyvet vett fel a fegyver eltűnésének körülményeiről. Elmondtam hogyan, miként történt, és hazajöhöttem. Az előadó azt még megkérdezte, hogy a fegyver leadásakor átvételi elismervényt kértem-e. Válaszoltam neki, hogy nem, mert ha a főnökében nem bízhat az ember, akkor egyáltalán kibem. „Nagy hiba volt” – válaszolta, és ezzel a párbeszédnek vége lett. Hazaérve egyenesen az irodába mentem, ahol az erdészetvezető már türelmetlenül várt. Beszámoltam róla, hogy mi történt, és ezzel egyelőre rendbe jött a dolog.

Eleinte nem emlékezett rá, hogy leadtam a fegyvert, de amikor elmondtam neki, hogy két hónapon keresztül ott lógott a fogason, és még meg is simogattam, akkor kezdett emlékezni rá, hogy volt ott egy fegyver. Ekkor kezdett ő is pánikba esni, hogy most mi lesz: hova lett az a fegyver? Egy kis gondolkodás után megnyugtatóan, hogy rendben lesz minden, mert biztos a Mohácsi gyerekeknél van. Ugyanis id. Mohácsi a segesdi erdészet vezetője, és sógora az én erdészetvezetőmnek. Mohácsiéknál két fiú volt a családban, és sokszor meglátogatták sógorukat. Általában legtöbbször kimentek vadászni, de puskájuk nem volt, és

ilyenkor a főnök szokott adni nekik egy-egy puskát. Az idősebb fiú, Bandi már az erdőmérnökre járt, a fiatalabb, „Öcsi” pedig a technikumba Sopronban.

A főnök megnyugtatóan, hogy majd lerendezi a kapitányságon ezt a fegyverügyet, így aztán valamelyest megnyugodtam.

Telt-múlt az idő, elérkezett a nyári szünet. A nyári szünetben dolgozni jártam: a vadföldeket rendeztem, készítettem elő szarvasbőgésre, meg a vadföldekről takarítottuk be a takarmányt. Többször találkoztam a főnökkel, de nem szólt a puska felől semmit. Egy alkalommal rákérdeztem: „Ugye, főnök a Mohácsi gyerekeknél volt a puska?” Erre komor tekintete lett, a kezével legyintett egyet, és azt mondta: „Áh, dehogy, nincs náluk”

Megint hatalmába kerített az a nyomasztó érzés, hogy ennek börtön lesz a vége. Hogy milyen lelki válságban voltam, azt nem lehet leírni. Aztán elérkezett a vizsga ideje. Ahogy már korábban említést tettem, megkaptam a vadász kinevezésemet. A főnök engem bízott meg, hogy a térképen osszam fel a vadászterületet öt kerületre, de vegyem figyelembe – amennyire lehetséges – a természetes határokat, kisvasút, nagyobb forgalmú út stb. Sikerült is olyan jól felosztani, hogy amikor átnézte, változtatás nélkül jóváhagyta.

Nagyon megköszöntem a kinevezést, és hozzátettem: „Milyen vadász az, akinek nincs puskája?” „Ez nem gond, van a páncélszekrényben kartonos puska, és máris adok egyet.” Kaptam egy vegyescsőví cseh bockot. Nagyon örültem neki, de ugyanakkor ismét hatalmába kerített a félelem, mi lesz akkor, ha nem kerül elő az én szolgálati puskám. Ismét a börtönajtót képzeltem magam elé. „Úristen, mikor lesz már vége?” Teljesen tönkremennek az idegeim. A főnök ismét megnyugtatóan, mert azt mondta: „Ha netán be is kell vonulnod a börtönbe, én kint maradok, és majd kimentelek.” Gondoltam magamban: Nesze neked, Jóska, ez sovány vigasz, de egyelőre nem volt jobb megoldás. A nyár végén a HM elrendelte a fegyverszamlát. Értekezleti napon – általában minden hó 15-én – be kell vinni a fegyvereket, és az engedélyeket, valamint a szolgálati könyvet. Na, ismét kezdődik a lelki háború, hogy mi lesz ebből, azt csak a jóisten tudja. Minden erdész és vadász bejött, hozták megtisztítva a fegyvereket. Én is besoroltam a vége felé. A főnök is ott van, láttam nagyon ideges. A fegy-

vermester és az erdőőrzési felügyelő az elején két fegyvert megnéztek, és többet nem, csak az engedélyeket és az adatokat egyeztették. Én már akkor felszabadultam, gondolván, hogy megszabadulok végre ezektől a lelki gyötrelmekről. Rám került a sor. A fegyvertartási engedélyt odatettem az asztalra, a főnök velem szemben, az asztal túlsó oldalán támaszkodott, és a tekintetemet figyelte, hogy most mi lesz. A felügyelő a nyilvántartásban pipálta ki az adatokat, és közben rám kérdez: „Magánál van-e a fegyver?” Először nem tudtam megszólalni, csak a főnököt néztem, mire még egyszer elhangzik a kérdés; bizonytalanul „igen”-t válaszoltam. A főnök egy nagyot sóhajtott, és rögtön bement az irodájába. Közben a felügyelő visszaadta az engedélyt, megköszönte és jöhet a következő. Kezem-lábam remegett, és helyet adtam a következőnek. Ekkor ébredtem rá, hogy most „elkapáltam” magam, mert tanúk vannak, hogy a puska nálam van. Ahogy ezen tűnődtem, a főnök kilépett az irodájából és fejével intett, hogy menjek be. Ahogy beléptem, már mondta is: „Jóska, most vizsgáztál előttem.” Én alig tudtam megszólalni, csak annyit mondtam: vizsgáztam, vizsgáztam, de mi lesz ebből? Mire ő: „ne törődj vele, majd egyenesbe jön”, és a szekrényből elővette a konyakos üveget. „Erre a nagy ijedségre igyunk egyet, biztosan jót tesz,” és megittunk egy kupicával.

Telt-múlt az idő, elérkezett a vaddisznó-vadászati idény. A vadászati műszaki vezetőnek, vagy az erdészetvezetőnek naponta jelentést kellett tenni a megfigyelésről, és az eseményekről. Egyik reggel azt mondja a főnök: „Jóska, szombaton nálad fogunk vaddisznóra vadászni, szervezd meg a hajtókat és természetesen a kutyákat is hozd magaddal. Szombaton reggel gyülekező az erdészetnél. Igazítom el a gépkocsivezetőket, fogatosokat, hajtókat: hogy ki, milyen járművel fog közlekedni. Hó nem volt, csak száraz hideg. Ahogy jövök-megyek, intézkedek, megpillantottam egy egyenruhás katonatisztet. Az iroda felé tartott, nekem is ott volt dolgom, jelenteni akartam, hogy a csapat indulásra kész.

Így hát 3-4 méterről követtem, s a szemem megakadt a puslán, amit a vállán vitt. Kicsit jobban kiléptem, hogy közelebbről szemügyre vehessem, mert a tusán egy 7-8 mm-es ággöcsöt láttam, ami hasonlított az én elveszett puskámon lévő göcshöz. Fel-

csillant a szemem, hogy hátha talán az én puskám, de rögtön el is ment tőle a kedvem, mert ez egy új puska volt, az enyém meg egy kopott, de műszakilag jó állapotban lévő fegyver volt. Ahogy így eltűnődtem, utól is értem a katonatisztet, és köszöntem neki. A HM-ben dolgozott, mint kémelhárító, a vezetéknevére nem emlékszem, a keresztnéve Mihály volt. Ahogy meglátott, mindjárt így szólt hozzám: „Józsi, hogy a csudába jár maga, már mindenütt keresem, itt látták, ott látták, és én nem érem utól. Már mióta cipelem a puskáját és magát nem találom.” Azt az örömet, amit akkor éreztem, nem lehet leírni. Örömkönyveim jöttek, és megcsókoltam az őrnagyot. Amikor egy kicsit felocsúdtam az álomból, mert azt hittem, hogy álmodom, bementünk a főnökhöz. Én az őrnagynak nem beszéltem arról, hogy nem tudtam, hol a puskám, mert örömben beszélni sem tudtam. Az őrnagy eszkluzálta a főnök előtt a dolgot, hogy már régen elkészült a puska, csak mindig elfelejtették lehozni, mikor jöttek le Kaszóra. A főnök arca is felderült az örömtől, hogy az a lidérces nyomás elhagyott bennünket. Az őrnagy is kijött vadászni.

Puskát cseréltünk, és aznap lőttem is a puskámmal egy disznót. Otthon a család még jobban örült neki, mint én, hogy a puska előkerült.

Az őrnagy amikor lejött Kaszóra a puskát javításra vitte, mert két-három alaklommal már vadászott vele. Láta, hogy elég kopott, és gondolta, elviszi, lebarníttatja és visszahozza, csak sajnos erről a főnök megfélemedkezett. Így rengeteg álmatlan éjszakát okozott magának is, de különösen nekem. Ekkor megfogadtam, hogy többet senkinek átvételi elismervény nélkül nem adom a puskámat.

„A csodaszarvas”

1969. augusztus 20-án készen álltunk a „nagy bevetésre”, a szarvasbőgésre. A vadföldek tökéletesen el voltak látva, a magaslesek úgyszintén, a cserkészutak felújítva, lesöpörve. A főnök és a vadászati műszaki vezető, Bálint Tibor, megtartották az eligazítást. Az eligazítás után a főnök behívott a raktárba, és mutatott két pár hullott agancsot. Megvallom, akkora agancsot még nem láttam. Az egyik pár 10,40 kg volt, a másik pedig 12,60 kg. A kö-

vetkezőket mondta: „Jóska, a miniszter parancsban adta ki, hogy ezt a két bikát a föld alól is kerítsd elő.” A nagyobbikra, a „Csodaszarvasra” már tavaly rálőtt, de elhibázta, a másikat nem látta még. A „Csodaszarvas” az én területemen volt, és most, bögésre biztosan megjön, bárhol is van. Huszadika után a megfigyelésről naponta jelentést kellett tenni. Éjt nappallá téve Kistrinya környékét figyeltem, mert azon a területen bukkant fel a „Csodaszarvas” A többi vadföldet két erdésztársam és egy vadászgyakornok figyelte, majd nekem beszámolt róla, hogy mit látott. Igyekeztem minden vadföldről tudni, hogy melyiken milyen bika van, hány tehénnel. A sógorom már többször beszélt a „Csodaszarvasról”, de nem nagyon hitt benne, mert ő nem látta. De engem foglalkoztatott a gondolat, hogy de jó lenne meglövetni ezt a bikát, mert ezzel nem akármilyen pontot szerezhethék a főnökség előtt. Pontosán ezért javasoltam a főnöknek, hogy jó lenne vadföldet csinálni abból a kistrinyai sikertelen erdősítésből, mert ez a vadföld biztosan odacsálná a „Csodaszarvast” „Próbáld meg – mondta ő –, mert neked barátod Ertis Lajos (Kovács Lajos) felügyelő, én már kértem tőle, de nekem nem adta” Már a technikumban sem nagyon „csípték” egymást, ahogy a Lajostól később megtudtam. „Neked odaadom”, mondja a Lajos, amikor megpróbáltam elkérni tőle. A jóslatom részben be is vált, mert a kisebbik bika, a „Törzsökös – ugyanis a miniszter annak nevezte – megjelent a vadföldön, egy kis dámbika társaságában. Azért nevezte „Törzsökös”-nek, mert úgy tűnt, hogy rövidek a száruk, pedig nem voltak rövidek, csak annak tűntek, mivelhogy a koronaágak is olyan hosszúak voltak, mint az alapágak. Páratlan 18-as volt. No, de a „Törzsökös”-ről majd később.

A „Csodaszarvast” kerestem este, kerestem hajnalban, nem találtam, pedig augusztus 27-28-án már jól elkezdődött a bögés. Elmentem a „Rinyai hepaj”-ba. Ez ugyanis a Böhönyei Állami Gazdaság tulajdona, de a vadászati jog a miénk. Kb. 50-60 ha-os terület, amelyben se út, se nyiladék nem volt. 10-12 éves erdősítés, amelyben volt egy kis fenyves, a többi nyíres, égeres, rakkotyás, és egy kevés akác, de nagyon gondozatlan, ápolatlan terület volt. Azért is neveztük el „hepaj”-nak. Egy keskeny nyiladék, de nem is nyiladék, hanem egy kocsisút volt a határ, amely a segesdi vadászterülettől választotta el. Egyik este nem mentem

haza, elmentem a „hepaj”-hoz hallgatózni, talán látni is valamit. Megnéztem, honnan jön egy kis szellő, és egy fa tövénél úgy választottam meg a helyet. Már jól feljött a hold, mivel köd nem képződött, jól bevilágította a szomszédos legelőt, és mellette a kukoricatáblát, ami már nem a miénk volt.

Alig múlt el 8 óra, amikor meghallottam egy rövid, de mély hangú mörcögést, ami aztán elhallgatott. Erősen figyeltem, de nem láttam és nem is hallottam semmit. Eltelt majdnem egy óra, amikor ismét meghallottam a mörcögést, de már akkor bent volt a kukoricásban. Tételmenten vártam úgy éjjelig, egyszer-kétszer még hallottam a mörcögést, aztán hazamentem. Éjjél után 3 órakor ismét visszamentem, de ott nem láttam, nem is hallottam semmit. Kivilágosodott, akkor hallottam még egyszer a mörcögést, de már akkor bent volt „a hepajban” Gondoltam, ha még egyet bóg: megpróbálok jó széllel rácserkelni, de sajnos többet meg sem szólalt. Így aztán ott hagytam. Hazafelé menet több vadföldre bekukkantottam, és láttam két aranyérmes bikát is. Az erdészetnél leadtam a jelentést. Ahogy befejeztem a mondókámat, a főnök rögtön rávágta: „Azaz, ez lesz a <Csodaszarvas>, mert tavaly is ilyen ritkán bögött, most pedig le nem állsz róla!”

Este ismét elmentem, hogy talán sikerül meglátnom, de sajnos ugyanaz lett az eredmény, mint előző nap. El voltam keseredve, már mindenre gondoltam: felállítok egy hordozható magaslest, de hová!? A kukoricás szélére nem állíthatom, mert szabálytalan, a vadászati törvény nem engedi meg. Végül is az akácokban állítottam fel, de sajnos az pontosan az ellenkező oldalon volt, de bíztam benne, hogy majd „odabögöm” a magasles közelébe, és talán sikerül meglövetni. Az elképzelésem jó is volt, csak sajnos nem jött oda, annak ellenére, hogy a bögésemmel felhergeltam a bikát, csak válaszolt, és közben távolodott tőlem a kukoricás felé.

Az egész napot ott töltöttem, a nyomokat nézegettem, meg abban bíztam, hogy majd verekszik valamelyik mellékbikával, és talán sikerül rácserkelni, de sajnos ez sem sikerült. Az ellenben sikerült, hogy idegen gumicsizmanyomokat fedeztem fel. Tekintettel arra, hogy semmiféle munka ott nem folyik, arra gondoltam, hogy a segestiek valahogy megtudták: ott egy nagy bika tartózkodik, és talán nappal meghajtották a területet, mert hogy náluk már volt külföldi vendég.

A gyanúm be is igazolódott, mert valóban megtudták. A főnököt nem vádolom, de kilencven százalékban biztos vagyok, hogy ő kottyantotta el magát a segesdi erdészvezető, a sógora előtt. Két alkalommal is találkoztam a határon Bece József kervez. erdészszel, aki jó barátom volt. „Mit keresel itt?” – rám kérdezett, amikor meglátott.

Ugyanazt, amit te, válaszoltam neki. Közben üdvözöltük egymást és egy fél órát beszélgettünk. Tagadta, hogy ő megfigyelés végett lenne itt. Jelentettem a főnöknek. Ő úgy rendelkezett, hogy a három vadkárelhárító csőszömet állítsam rá a „hepaj” nappali őrzésére, az éjszakairól meg gondoskodjam én. Úgy is történt.

Éjszaka a legelő felől hideg északi szél támadt, és a fáradságtól már majdnem leragadtak a szemeim. Egy galagonyabokor szélárnyékában lefeküdtem a földre, a kocsúton. Az utat benőték a bokrok, nem járt már rajta kocsi, amióta be lett erdősítve a „hepaj” Ahogy lehunytam a szemem, már aludtam is. Olyan sötét volt, hogy meg lehetett volna támaszkodni benne. Egyszer csak valami rettenetes zajra ébredtem, fel akartam kelni, de nem sikerült, mert a fejemet belevertem a gázkocsi aljába. Rettenetesen megijedtem, közben leállt a motor is. Úristen, nem gázoltak el! Mozgatom a lábaimat, karjaimat, nincs eltörve semmi. Hála Isten! Kikászálódok a kocsi alól, látom, hogy ember zseblámpával a szemembe világít, és megszólal.

Rögtön tudtam, hogy nem más, mint a segesdi erdészvezető, Mohácsi Bandi. Mondom neki: „Eltárs, majdnem elgázolt, szerencse, hogy éppen megállt, mert ha még 30 cm-t megy, akkor keresztülmegy rajtam!” „Nagyon sajnálom – mondja ő –, mert úgy tolattam ide be, de hátrafelé nem láttam” Ő is megijedt, meg természetesen én is. Amikor magunkhoz tértünk, én nem is kérdeztem, hogy mi járatban van itt. Ő megelőzött, mert mondja, hogy jár itt egy nagy vadkan, és hát azt szeretné meglőni. Tudtam, hogy csak blöfföl, mert a disznó hülye lenne kijönni a legelőre, és utána menne 250 m-re a kukoricásba, amikor a kukoricás széle a bozótossal határos. Utána nem is várt tovább, beült a kocsiba és elhajtott.

A „Csodaszarvast” a miniszterrel is többször kerestük, de sajnos nyoma veszett, nem került elő többé. Nem bírta elviselni azt a sok zaklatást, mert egy rafinált öreg bika volt.

Ahogy már korábban írtam róla, a kistrinyai vadföldön megjelent a „Törzsökös” Még a bógés előtt kialakítottam egy barkácsoló utat a vadföldtől nyugatra lévő, kb. 30-40 éves égeresben.

A szarvas és a vaddisznó is szerette, mert a két méteres szederindában el tudott rejtőzni. A barkácsoló útról a vadföldre nagyon jól rá lehetett látni.

Amikor jelentettem a főnöknek, hogy megvan a „Törzsökös” azonnal értesítette a minisztert, Czinege Lajost. Titokban reméltem, hogy meglátom tán a „Csodaszarvas” is, mivel hogy a régi helyéről eltűnt, és az az 1-1,5 km nem távolság egy bikának. Nem beszélve arról, hogy hallótávolságon belül annyi bika bögött, hogy nem lehetett megszámolni. A főnök mindjárt kapott az alkalmon, felajánlotta, hogy eljön velem és megnézi. Kimentünk, a bika már két órakor kint legelészett a vadföldön. Amikor a főnök meglátta, felsóhajtott és azt mondta: „Jóska, megvan a >Csodaszarvas<!” Én csillapítottam, hogy ez nem a „Csodaszarvas”, hanem a „Törzsökös” De ő erősítette, hogy nem, mert az a „Csodaszarvas” Mondtam neki, hogy jól nézze meg, és ha hazamegyünk, megnézzük a hullott agancsát. Így is lett, egy kicsit csalódott, de azért nagyon örült, hogy legalább biztos van egy nagy bikánk, ha nem is a „Csodaszarvas”

Megérkezett a miniszter, látszólag ő is örült neki, csak a „Csodaszarvasról” nem akart egyáltalán lemondani. A magaslesen már délben elfoglaltuk a helyünket. Már majdnem elfelejtettem, kiadta a parancsot, hogy a segítők – akiket a figyellel megbíztam – még véletlenül se keveregjenek a Kistrinya környékén.

Üldögélünk a magaslesen, közben halkan beszélgetünk. Mondanom sem kell, hogy mi volt a téma: hát a „Csodaszarvas” Ő rágyújtott egy cigarettára, én meg elővettem a pipámat és megtölttem. A műanyagtasaknak enyhe zörgésére a miniszter figyelt fel, és azt mondta: „Most meglőjük a bikát, annak a zacskójából csináltatok egy dohányzacskót” Illedelmesen megköszöntem, de nem mertem neki mondani a régi közmondást: „előre a medve bőrére” Ahogy bagóztatunk, a vadföld déli végén, kb. 250 m-re, megjelenik egy dámlapátos. (Kevés dám élt ezen a területen.)

Ahogy a lapátost figyeljük, váratlanul elbőgi magát egy bika a magaslessel szemben, az égeresben. Figyeltük, de nem láttunk semmit, csak a zörgést hallottuk. Egyszer csak kiállít a bika a lapátos mellé, attól kb. 20 m-re.

Lövésre messze volt. Ráérünk, majd közelebb jön, megaztán a tehenek is az égeresben vannak még. Ahogy gyönyörködünk a bikában, halljuk, hogy jön egy motor. Ahogy közelebb ért, mindjárt tudtam, hogy ki az, mert 250-es Jawa-motorja csak a Sípós Lacinak van. Ő vadászgyakornok, és pont nálam segédkezett a megfigyelésben. Úristen, mi lesz ebből? – tűnődtem magamban –, amikor odaért a vadföldhöz, leállította a motort, a bika észre vette, és rögtön eltűnt az égeresben. Tudtam, hogy ebből nagy baj lesz, pedig megmondtam nekik, hogy ne keveregjenek Kistrinya környékén. Láttam a miniszteren, hogy rettenetesen mérges, gorombán rám szólt, hogy megmondta: „Ne zavarjanak bennünket, errefel mégis itt jár ez a gyerek!” Laci közben elég nagy lendülettel jött a cserkészüton, nem törődött vele, hogy mekkora zajt csap. Odaért a magasleshez, és katonásan kért engedélyt jelteni. „Jelentsen!” – mondja a miniszter. „Miniszter elvtársnak jelentem, most jött a távmondát Kádár elvtárstól. Kádár elvtárs utasítása, azonnal vonuljon be, mert meghalt De Gaulle Elvtárs, és fel kell készülni a temetésére!” Erre a miniszter rettenetes ideges lett, és azt mondta Lacinak: „Menjen gyorsan a kistrinyai erdészházhoz, mondja a fogatosnak, hogy azonnal álljon elő!” Hazáig egy szót sem váltottunk.

Látszólag nagy gondban volt. A miniszter kb. egy hétig távol volt, de én azért nem maradtam vendég nélkül. Két vendéget kaptam. Bementem a főnökhöz eligazításra, hogy ez a két vendég mit lőhet, mert nekem azt mondták, a minisztertől aranyérmes bikát kaptak. „Tudod, kik ezek a vendégek?” – kérdi a főnök. Mondom neki, hogy nem tudom, mert nem mutatkoztak be. Az egyik az elhárításnak a főparancsnoka, a másik pedig annak a helyettese. Rendben van, mondom én, de még mindig nem tudom, hogy mit lőhetnek. „Azt lőhetnek, amit te – magyarul szinte semmit – Vidd ki őket hintóval, és egy kicsit szelőlőztesd meg!” Igyekeztem olyan utakon barkácsolni, ahol egyáltalán nem, vagy ritkán találkozunk szarvassal. Türelmetlenek voltak, mert annyit kocsikáztunk, és nem láttunk semmit. Végül

is úgy határozta, hogy valami selejt bikát, ha látunk, meglövetem velük, ha egyáltalán meglövik, mert annak tudatában vannak, hogy aranyérmes bikát kaptak. Elmentünk Kiszinya felé, de a vadföldtől kb. 1 km-re jártunk, mert az járt a fejemben, hogy ilyen messze csak nem jön el a „Törzsökös”, az kizárt dolog. Útközben megbeszéltük, hogy ha jobbról látjuk a vadat, azt a jobb oldali vendég lövi, amit balról, az a bal oldali vendégé. Ahogy lassan kocsikázunk, egyszer csak kiállít elbénk, kb. 50 m-re a sűrűből a nyiladékra a „Törzsökös”. Az én vendégeim leugráltak a hintóról, hasra feküdtek, felvették a tüzelőállást, ahogy a seregben tanultuk, és már akartak is tüzelni, meg sem várva a tűzparancsot. Úgy megijedtem, hogy szólni sem tudtam. Mi lesz, ha meglövik a „Törzsököst”, a miniszter engem azonnal fejbe lő. A másodperc töredéke alatt támadt egy ötletem: volt nálam fehér zsebkendő, azt egy gyors mozdulattal kirántottam a zsebemből, és a levegőbe emeltem, majd gyorsan visszatettem a zsebembe. Amire a vendégeim célba vették volna a bikát, addigra az kerekelt oldott. Így úsztuk meg mindketten a kivégzést.

Eltelt egy hét, lezajlott a temetés, a miniszter megérkezett. Körbekocsikáztuk a „Rinyai hepajt”, de a „Csodaszarvast” nem láttuk, nem is hallottuk, mert nappal még annyit sem bögött, mint éjjel. Délután 2 óra körül felültünk a kiszinyai magaslesre. Három óra tájt két-három tehén megjelent a vadföldön, majd megszólalt a „Törzsökös” is az égeresben. Körülöttünk több bika bögött, de szemben velünk a „Törzsökös” volt. Még mondtam is a miniszternek, hogy ez a mi bikánk. Verte a bokrot, bögött egy párat, majd két-három tehénnel négy órakor kijött a vadföldre. Mintha egy egész galagonyabokrot hozott volna a fején, olyan csodálatos agancsa volt. Kb. 25 m-re előttünk megállt, szembe velünk, a miniszter célzott, én csillapítottam, hogy ne lőjön mert féltettem, hogy elhibázza – ugyanis az örömtől és az idegességtől remegett az egész puska. Mondom neki: majd keresztbe fordul. Úgy is lett: észak felé fordult, és egy hatalmasat bögött a tehének felé, és közben durrant a puska. A „Törzsökös király” hatalmasat ugrott az ég felé és holtan rogyott össze. Mire lejöttünk a magaslesről, szegény már kimúlt. Szíven kapta a gyilkos golyót. Nagy örömujjongás követ-

kezett, tábortüzet kellett raknom a teríték feje elé, és a végtisztességet megadtuk neki.

„Na Józsi, vegyük elő azt a ládát, megnézzük, hogy mi van benne.” Ugyanis mindig vinni kellett egy kofferhez hasonló faládikát, ami oly nehéz volt, és mindig az én lábam alatt volt a hinton, mindig utamban volt, de soha nem mertem megkérdezni, hogy mit tartalmaz az a ládikó. Felnyitotta a ládát és a miniszter megkérdezte, hogy mit kérek. Annak a ládikának legalább húsz rekesze volt, és minden rekeszben volt valami más. Ahogy belepillantottam, láttam én ott csokoládét, almát, kávé, konyakot, viszkít, szalvétát, poharakat, meg ki tudja, hogy még mi nem volt benne.

„Viszkít kér, Józsi?” „Ha már szabad kérnem, azt iszom, amit a miniszter elvtárs.” Én viszkít iszom – mondja. Akkor én is – válaszoltam. Rám kérdezett, hogy vízzel, vagy anélkül. Bevallom, én addig csak hallottam a viszkiről, de nem tudtam, hogy azt, hogyan szokás inni. Víz nélkül, válaszoltam, mert nem voltam szomjas, inkább éhes, mert már 24 órája nem ettem semmit. Töltött nekem 2 dl-es pohárba, és azt mondta: „Ezt igya meg, Józsi!” Tekintettel arra, hogy teleöntötte a poharat, gondoltam, hogy valami limonádészerűség, és jól meghúztam. Sima ital volt, jól esett, de egy perc múlva éreztem, hogy ebből nem lehet többet inni, mert földhöz vág. Közben kizsigereltem a bikát, a fejét lettem, addigra odaért Guzsvinecz is. Ő volt a fogatos, hallotta a lövést és azonnal jött. Feltettük a fejet a saroglyába és hazaindultunk. Hazafelé menet rengeteg bika bőgött, de a minisztert nem érdekelte egy sem. Rajtam erőt vett a viszki, és már majdnem elkezdtem danolgatni. A főnök odahaza már várt bennünket, körbeállták, még tán körbe is táncolták a trófeát, mert ekkora trófeát még nem láttak. Sok aranyérmes bika esett már Kaszón, de ekkorát még senki nem lőtt, ez 12,53 kg-os volt.

Szegény „Törzsököst” utolérte a végzet, mert már elérte a 12. évet, és hála Istennek, hogy maradt bőven utóda.

A „nyíreskúti” bika

Ahogy már korábban írtam róla, a miniszter a „Csodaszarvas”-ról nem akart sehogy lemondani, annak ellenére, hogy meglőtte

élete eddigi legnagyobb bikáját. Hajnalban ismét elkocsikáztunk a „Rinyai hepaj” felé. Körbekocsiztuk, de sajnos nem találkoztunk vele. A rinyai vadföldet is megnéztük, bízva abban, hogy talán megjelent, és átveszi a vezérbika szerepét, de sajnos itt sem láttuk. Ellenben egy újabb aranyérmes kísérgette a „Törzsökös teheneit. Kérdeztem tőle, hogy meglövi-e, mert lőhető, öreg bika volt, kb. 10 kg körüli súllyal. Azt a választ adta, hogy őt már nem érdeklik ezek a bikák, csak a „Csodaszarvas”, vagy valami nagyon rendellenes növésű, selejt. Így aztán tovább kocsikáztunk hazafelé. Menet közben négy vadföldet érintettünk, a bikák jól bőgtek, a hangjukról ismertem őket. Minden vadföld előtt bekonferáltam, hogy milyen bikát fogunk látni. A Teremtő velem volt, mert a konferálásom be is jött. Nagyon meg voltam elégedve, és mi tagadás, egy kicsit büszke is voltam, amikor a miniszter megdicsért.

Elhagytuk a „Szárhomok”-i vadföldet, és mivel hallottam a „Nyires-kút” felől a bőgést, megismertem a hangját, mindjárt javasoltam is, hogy menjünk arra. A miniszter kérdezte tőlem, hogy milyen bika ez. Válaszoltam neki: Ugyanolyan, mint a „Törzsökös”, csak fiatal, hét-nyolc éves lehet, de az agancsa 10 kg körül van. Ahogy ráfordultunk a nyiladékra, észrevettük, hogy a bika a nyiladék szélén lévő mogyoróbokrot csépli. Guzsvinecz mindjárt kifordította a lovakat oldalra, hogy lehessen lőni. A bika mintha tudta volna, hogy úgysem lesz meglőve, lapockáját felénk fordítva kiállt a nyiladék közepére. A miniszter puskájához nyúlt és célzott. Én arra gondoltam, hogy csak gyönyörködni akar benne, merthogy céltávcsőn keresztül nézi. A bika csak áll, mire a miniszter rám kérdez: „Mi lesz, Józsi?” Én meg azt válaszoltam, hogy: „Hisz én azt mondtam a miniszter elvtársnak, hogy mutatok egy fiatal, reményteljes bikát, amit még nem szabad kilőni. Erre ő bevágta a puskáját a puskatartóba, és mérgeesen azt mondta: „Akkor menjünk haza!” Elindultunk haza, nagyon morcos volt, mert egy szót sem szólt. Az iroda előtt már várt ránk a főnök, látta, hogy nincs töret a kalapban, és ráadásul a miniszter cipeli a ládikót, mert nekem nem engedte vinni. A főnök ki akarta venni a kezéből, de nem adta neki, sőt mérgeesen rá-mordult. Fel akarta kísérni a vendégszobába, de azt sem engedte. Senkit nem engedett be magához, pedig a szakácsok is felso-

rakoztak a reggelivel. A főnök idegesen megkérdezte tőlem: „Mit csináltál az Öreggel, mert még ilyen zabosnak nem láttam?” Elmondtam, hogy a „Nyíreskúti” bikát nem engedtem neki meglőni. „Mit csináltál, mit csináltál, lehet, hogy ez a munkakönyvedbe kerül!?” Ha tudtam volna, hogy meg akarja lőni, akkor sem engedtem volna. Ugyanis már előtte is láttunk aranyérmeset, de nem akarta meglőni. Lesz, ami lesz, ezt már visszacsinálni nem lehet. A miniszter aztanap ki sem jött a szobájából.

Eltelt egy év. Megint azt az átkozott „Csodaszarvast” kellett figyelni. Sokszor kikocsikáztunk, de nem találtuk, talán lement a térképről. Hazafelé menet egy másik utat választottam. A „Nyíres-kúttól” kb. 1 km-re, 10 év körüli fenyvesben bóg egy ismerős hangú bika. Középen volt egy üres rész, ahol nem volt fenyő, mert már csemetekorban kitaposták a szarvasok. Egy galagonyabokor díszlet ott. Mondtam a miniszternek, hogy megnézem, milyen bika ez, mert ismerős a hangja, csak nem jut eszembe, hogy hol is láttam ezt a bikát. Óvatosan rácserkeltem a fenyvesben. Két tehenet láttam, amik feküdtek, a bika meg rágta a bokor rügyeit.

Rögtön felismertem a „Nyíres-kúti” bikát, és lassan visszamentem a kocsihoz. Jelentettem a miniszternek, hogy mit láttam, tessék jönni és meglőni. Jött is a miniszter, de amikor meglátta, ő is felismerte a bikát, és azt válaszolta: „Józsi, ezt a bikát nem szabad kilőni, csak hadd szaporítson, de jó, hogy tavaly nem engedte meglőni, ezért most kérek elnézést, amiért tavaly olyan durva voltam.”

Így ért véget a kalandunk a „Nyíreskúti” bikával.

A meg nem lőtt bika

A vadkamra előtt beszélgettünk, nézegettük az addig esett trófeákat, s nekem eszembe jutott, hogy én ígértem Gyarmathy Bandi bácsinak, az iskola igazgatójának egy selejt bikát. Megragadtam az alkalmat, és a főnököt félrehívtam. Ahogy előadtam neki a kérésemet, rögtön válaszolt is rá: hogy neki nem áll módjában bikát ajándékozni, így hát kért meg a minisztert. Kilestem az alkalmat, mikor szólíthatom meg a minisztert, és előadtam a kérésemet. Ő azt a választ adta, hogy semmi akadály

nincs, csak beszéljem meg Kiss elvtárrsal. Örömmel újságoltam a főnöknek, hogy megvan az engedély. A főnök erre annyit mondott, rendben van, csak meg kell várni, hogy szűnjenek a vendégek, mert a vendégszobák foglaltak. Erre én annyit mondtam a főnöknek, hogy ne legyen gond, mert nálunk fog lakni, van bőven férőhelyem. A főnök beleegyezett. Azzal érveltem, hogy ha megszűnik a vendégjárás, akkor már elmúlik a bögési szezon is, pedig Bandi bácsi is szeretné hallgatni a bögést.

Még aznap megírtam a meghívót és elküldtem Kiskundorozsmára, mert Bandi bácsi ott lakott. Sajnos, csak januárban kaptam rá választ. Bandi bácsi nagyon köszönte a meghívást és a bikát, de sajnos nem tudott eljönni, mert a rokonságában valaki elhunyt, és négy hónapot töltött Romániában, ugyanis az elhunyt korábban ott lakott. Válaszolva levelére megírtam, hogy a meghívás érvényes a következő szezonra is. Ősszel ismét küldtem a levelet, benne megjelöltem a dátumot is, mikor tudom fogadni.

Jött a válasz, csak sajnos már csak a Bandi bácsi özvegye válaszolt, mert Bandi bácsi a nyár folyamán elhunyt.

Béke poraira!

Tragikus bikavadászat

A főnök déltájt behívat az irodába, közli velem, hogy délután kapok egy vendéget, és lövessék vele egy selejt, vagy golyóérett bikát.

Már csak utóbögés volt, a bikák elhagyták a „beállt” helyüket. Gondoltam: majd barkácsolunk, és talán lesz szerencsénk. A vendég a Videotontól jött, a nevére nem emlékszem.

Nem nagyon volt szimpatikus, mert piros-fehér tarka orkándzsekít vett magára. Nagyon rikító volt és nagyon suhogott.

Délután 2 órakor Jáger Gyuri gépkocsivezetővel, rajgazzal elindultunk Máhomok felé barkácsolni. Útközben érintettük a máhomoki vadföldet, bízva abban, hogy talán még megvan a selejt bikám. Az ugyanis azért maradt meg a szezon alatt, mert minden vendég érmes bikát akart lőni. A vadföldhöz érve megálltunk, de a vadföldön nem volt semmi. Elővettem a bögőkürtöt és bögtem vele egyet. A bögésekre választ kaptam. Óvatosan elmentem a nyiladékgig, s megláttam a bikát, a nyiladék kö-

zepén dagonyázott tőlünk kb. 100-200 m-re volt. A vendégnek nem volt fegyvere, így az enyémmel akart lőni. A fegyveremet nagyon ismertem, én lőttem be 300 m-re. Szükséges volt ilyen nagy távolságra belőni, mert a sutavad selejtezésekor nagy hasznát vettem. A vendégnek mondtam, hogy ha jól céloz, el kell találja, mert nagyon pontos a puska. Mondom neki, hogy a biztonság kedvéért támassza a puskát a fa oldalához, és akkor nem fog elmozdulni. Erre ő a saját hátát támasztotta a fának, célzott és lőtt. A bika természetesen sebzés nélkül elment, az ő kezéből kiesett a puska, ordított, a földre hasalt, és azt kiabálta: „Jaj, Istenem, megvakultam!” Nagyon megijedtem, odahajoltam hozzá, hogy megnézzem, hogy mi is történt valójában. Látom, hogy a szeme helyén nagy véres folt, de már az arcán is folyik a vér. Gyurinak mondtam: hozd gyorsan a mentőládát. Gézzel és vattával óvatosan törölgetni kezdtem az arcát és a szeme környékét. Akkor vettem észre, hogy a céltávcső felszakította a szemöldökét, és az fordult rá a szemére. Óvatosan visszabilenttem a leszakadt bőrt, amire a vendég felkiáltott, hogy: „Látok, látok!”

Akkor már egy kicsit megnyugodtam, és elláttam a sebet.

Gézt, vattát helyeztem rá és beragasztottam tapasszal.

Legelőször arra gondoltam, hogy a puska robbant fel, és az okozta a sérülést, de szerencsére csak a távcső rúgta meg. A vadászatot befejeztük és hazaindultunk.

A főnök várt bennünket, amikor meglátta, hogy a vendégnek a szeme be van kötve, nagyon megijedt, és kérdezte, hogy mi történt. A vendég mosolyogva mesélte el a történeteket, és mondja: nincs semmi baj, ő volt a balfácán, mert közel hajolt a távcsőhöz és ezért sebesült meg.

Természetesen elszállították az orvoshoz, aki összekapcsolta és ellátta a sebet. Szerencsére, az ijedség nagyobb volt, mint a bal eset.

A „gyilkos” bika

Évente két-három aranyérmes bikát találtam elhullva. Megállapítottam, hogy nem lövés által hullott el, hanem a másik bika ölte meg. A miniszter kiadta a parancsot: ha meglátom a „gyil-

kost” gondolkodás nélkül lőjem ki. Még abban az esetben is, ha még szőrben van az agancsa.

A kistrinyai részről – mert még mindig a „Csodaszarvast” akartam felkutatni – hazafelé indultam 11 óra körül, amikor feltűnt, hogy a ribatói részen szünet nélkül bógnek a bikák – talán hathét is van –, így elhatároztam, hogy már megnézem: mi folyik ott. A Körtefai-nyiladékon tudtam csak valamennyire megközelíteni. A nyiladék mellett egy kb. 120 m széles gyertyános állomány volt, de nagyon ritka, mert az 1957-es vihar nagyon sok kárt okozott benne, azért lett ilyen ritka. Az erdészet bükkalátelepítette, de a csemeték még nagyon kicsik voltak. A gyertyánost egy égeres-kőrises állomány váltotta fel. Hát ebben az állományban bógtek és futkoztak fel-alá, egymást hajszolva a bikák. Távcsővel figyeltem őket, de nem nagyon tudtam valami érdemlegeset megállapítani. Egyszer csak nagy robaj, futás hallatszott a kőrisesből, és amikor megszűnt a robaj, a gyertyánosba kiállított egy hatalmas testű bika.

Távcsővel megfigyeltem, hogy az egyik száron nincs korona. Egy hatalmas szemág, meg egy nagyon kicsi középág látható a hatalmas és erős száron. A másik oldalon az alapágak szabályosak és a koronában három erőteljes ág van. Nagyon örültem neki, hogy megtaláltam a „gyilkost” A puskámban rögtön kicseréltem a hegyes golyókat ólombetűesre. A bika csak állt, látszott rajta, hogy a verekedésben és a futkározásban kimerült. Egy kőrisházhoz – a nyiladék szélén – támasztottam a puskát, célba vettem a bikát, már snellereztem is, a szátkeresztet a szívére helyeztem, amikor meg akartam húzni az elsütőbillentyűt, hirtelen remegni kezdtek a lábaim, erőtlen lettem, kivert a víz, szóval, minden bajom volt. Rövid idő alatt belegondoltam, hogy mi következik ebből, ha én ezt a hatalmas állatot meglövöm. Tíz kiló feletti bika, a főnök nekem esik, és azt mondja: független, hogy megkaptam rá a parancsot, de mégis vendéggel kellett volna meglövetni. Így aztán fesztelenítettem a puskát és hazamentem.

A „Főerdészrét”-i vadföld 300 m-re volt ettől a helytől. A vadföldön régi vetésű fehérhere volt, csak már eléggé kiveszett belőle, így a szarvasok nem is nagyon jártak rá. A vadföldtől délre – amerre a „gyilkost” láttam –, 200 m-re is, volt egy elég rossz karban lévő magasles.

Este beszámoltam a főnöknek, hogy megtaláltam „gyilkost” de nem mertem meglőni. „De jól tetted – mondja ő –, majd én holnap reggel meglövöm.” Megbeszéltük, hány órakor indulunk. Akkor azért kezdtem bánkódni, hogy miért is nem lőttem meg? No, de üsse kő, legalább szerzek a főnöknek egy kis örömet! Ahogy elbeszélgettünk, megszólalt a rádió: Jön a távmondát a minisztériumból, hogy ma este érkezik Sárdi vezérőrnagy, lövésünk vele egy selejt bikát. Már Lovasberényből elindult, hamarosan ideér. Lovasberényben lőtt egy ezüstérmeset, itt egy selejtre kapott kilövési engedélyt.

„Na én már nem lövöm meg a <gyilkost>, majd meglövi a Sárdi” – mondja a főnök. Akkor meg még jobban bántott a dolog.

Még egy keveset vártunk, hogy beérkeznek a többiek is, és megbeszéljük a holnapi programot, mert holnap négy vendég érkezik.

Beérkezett a két másik vadász is, és a holnapi feladatot tárgyaltuk, amikor bejárt egy személykocsi, és kiszállt belőle Sárdi vezérőrnagy.

Szeptember 4-e van hajnalban, még sötétben, lovaskocsival egyenest a Főerdészrétre mentünk. Felültünk a magaslesre, és vártunk, még majdnem teljesen sötét volt. Közel volt a segesdi határ, a „gyilkos” minden nap a háremével együtt az ottani kukoricásba váltott ki. Kezdett világosodni, és a távoli bőgések mindinkább közelebből hallatszottak. Egy kicsit izgatott voltam amiatt, hogy ha a bika netán nem jön be ilyen mélyen, valahol a szél en elmarad, akkor nem tudjuk meglőni.

De amikor hallottam, hogy mindig közelebb bőgnek, akkor már fixre vettem, hogy ez a „gyilkos” háremc. Egyszer csak megjelent egy tehén a vadföld mellett, a magaslestől 200 m-re. Ezt követte a második, harmadik, ..., kilencedik, a bika a tehenektől – a hangról ítélve – elmaradt kb. 250-300 m-re. A tehenek békésen legelészve lépegettek, meg-megálltak, mint akik nagyon ráérnek. A vadfölddel szemben, a nyiladék mellett, régi ágrakat volt. Egy-két percen belül megjelent büszkén a hatalmas testű „gyilkos”

A vezérőrnagy annyit kérdezett, hogy ez-e az. Meg sem várta, hogy valami kommentárt fűzzek hozzá: akartam mondani, hogy egy kicsit messze van, de én majd bebőgöm, és akkor biztosabb

lesz a lövés. Ahogy én kimondtam, hogy ez az, abban a pillanatban eldőrdült a lövés, a hatalmas test fejjel a földre zuhant. A fejét nem tudta többé felemelni, a hátulsó lábain állt és az agancsával a földet túrta. El-elakadt az agancs a földben, olyankor keresztülbukfencezett a fején. A hevenyészett ágrakatot teljesen elterítette. Megközelítettük olyan 15 m-re és kegyelemnövést akartunk neki adni, de egy ideig nem sikerült, mert állandóan mozgott a feje, bukfencezett. Félő volt, hogy a lövéssel az agancsban teszünk kárt. Egy kis idő múltán mégiscsak sikerült kegyelemnövéssel megszabadítani a kínjaitól. A hatalmas, erős „király” megszűnt létezni. Az agancs 10,73 kg súlyú, a test kizsigerelve, fej nélkül 214 kg volt. Ilyen nagy testű bikát a pályafutásom alatt még nem láttam.

A vezérőrnagy ennek a „gyilkosnak” még jobban örült, mint az előző napi, lovasberényi, ezüstérmes bikának.

A „farkaság” bika

Nagyon jólelkű, komoly, kedves vendég, sűrűn megjött vadászni Kaszóra, csak sajnos rettenetesen rossz lövő volt: Évin Sándor ezredes. Mindent elkövettünk annak érdekében, hogy meg tudja lőni a bikáját, sajnos, mindig elhibázta.

Egy csendes, napfényes szeptemberi napon, délben a „Páfrányosi” vadföldön, a magaslestől 20 m-re feküdt egy bika, és közben el-elbőgte magát. A déli órákban ugyanis ha csak tettem, a vadföldre vezető cserkészutatáról le szoktam seperni a ráhullott lombot. Ezen a napon is kimentem motorral a „Páfrányosi” vadföldre, hogy leseperjem a cserkészutat. Csak egy kis szakaszon tudtam, mert megláttam a bikát. A vadföldön feküdt, és lustán, fáradtan el-elbőgte magát. A vadföld túlsó végén két tehén békésen legelészett.

Szemügyre vettem a bikát: jó, erős ezüstérmesnek ítélt meg, amikor az egyik agancsszáron megpillantottam egy hatalmas „farkaságat” A középág irányában, a másik oldalon, hátrafelé kb. 60 cm-es farkaság állott ki, tehát páros 16-os bika volt. Lassan, észrevétlenül csúsztam vissza a motorhoz, amely a magaslestől 150 m-re volt.

Azonnal bementem az irodába, a főnököt ott találtam, és javasoltam neki, hogy telefonon szóljon Évin ezredesnek. Ő ugyanis

Kaposváron lakik. Talán addig még nem megy el az a bika, és tán sikerül meglövetni. Így is történt, jó félóra múlva megérkezett Évin ezredes. Azonnal kimentünk a gaz kocsival. A kocsit 200 m-re elhagytuk, és gyalog mentünk tovább. A bika azon a helyen feködt, ahol hagytam. A szelünk jó volt, így hason csúszva elértük a magaslest. A bika gyanútlanul bóbiskolt a vadföldön. Várnunk kellett 5-6 percet, amíg az ezredes egy kicsit megnyugodott. Igaz, hogy etikátlan fekövő bikára rálóni, de ebben az esetben eltekin tettem tőle. Amikor célba vette a bikát, láttam, nagyon mozog a puskacső. Mondtam neki, hogy ne kapkodja el, hiszen van idő, ráérünk, mire ő azt válaszolta: most már biztosan eltalálja. Tizenkettő-tizenhárom éves körüli bika volt, hatalmas váll-lappal. Mondtam neki, hogy ne nyakra, hanem váll-lapra célozzon, és eldörrent a fegyver. A bika hatalmasat ugrott felfelé, majd fejfel lefelé ért talajt, tűzberogyott, majd felugrott és elrohant a szomszédos égeresbe, ami 3-4 m magas volt.

Gratuláltam neki, hogy jól van, ne ijedjen meg, amiért elrohant, mert úgyis meglesz, hiszen a szívlövésnek ilyen a jelzése.

Elszívtam egy cigarettát, még kivártunk kb. 10 percet, amikor elindultunk a keresésre. Az elején találtunk elég sok vért, később mindig kevesebb volt a vér.

Már olyan 100-150 m-re jrtunk, annyira kevés vért találtunk, hogy a véren már nem is tudtunk elnenni. Azt javasoltam: menjünk vissza a kocsinhoz, és a gépkocsivezetőt elküldöm Floki kutyámért, majd az megkeresi a föld alól is. Szálkásszőrű tascó-foxi keverék volt. Páratlan jó volt vad-disznóra, rókára, borzra, sebzett vad keresésére, de még a vízből is kihozta a récét. A gépkocsivezető meghozta a kutyát, és pórázal a nyakán elindultunk a keresésére.

Az égeresen átérve a nyom a páfrányoson keresztül vezetett. De a páfrány már megdőlt, a kutya a páfrány alatt a vaddisznó-váltókon könnyedén tudott haladni, de én nem tudtam utána menni, így levettem a nyakáról a pórázt. Nem telt bele 2 perc, a kutya már fogott. A csaholás irányába mentem, amikor meglátam egy bikát. A bika állt és a kutyát figyelte, nem gondoltam, hogy a jobb lába el van löve, de már akkor nem tudtam rálóni, így aztán elment a bika. Nem volt szerencsénk.

Később talákoztam a segedi vadásszal, Varga Gyulával. Ő mondta, hogy a német vendéggel lövette meg. A vendég nagyon

örült neki. A bika a „farkasága” miatt ezüstérmes lett, egyébként aranyérmes lett volna.

Guggolás tehén

A bőgésnek már vége volt, elkezdődött a sutavad-selejtezés. Volt egy törzsvendégnek számító vendégünk, aki nemcsak a szervezett nagyvadászaton vett részt, hanem nagyon sok hétvégét is nálunk töltött. Szerette a természetet, de nagyon szeretett vadászni is, csak sajnos nagyon rossz lövő volt. Úgy hívták, hogy Széll András. Nagyon boldog volt, ha a sógorom, vagy én voltam a kísérője, mert mi tudtuk, hogy rossz lövő, szinte semmit sem talál el. Mi természetesen mindenre rálöveltük, ő meg nem tudta, hogy miért.

A főnök reggeli eligazításkor kiadta a parancsot, hogy keressem meg a Jáger Gyurit, álljon elő, és megyünk selejtezni.

A kocsni előállt, és elindultunk. Menet közben láttunk több rudli szarvast is, de messze, vagy éppen mozgásban voltak. Széll András úgy döntött – nagyon bölcsen –, hogy nem lő rájuk, feleslegesen nem ijesztgeti őket. A szikeleti részen, egy nyiladékon négy őz legelészgették békésen, nem zavarta őket a kocsni berregése. Bandi bátyánk rákérdez a főnökre: „Te Pista, nem lőhetnek közülük egyet?” „Dehogynem, ha úgy gondolod.” Én titokban elmosolyodtam, mert én sem mertem volna vállalni a lövést, megítélésem szerint a távolság 200 m körül volt.

Bandi bátyám célzott, és kérdezte, hogy melyiket lőheti meg. Azt válaszoltam neki, hogy azt a legutolsót, mert az egy kis gyenge gida volt. A puska eldőrdült – egyébként a főnökkel abban bízunk, hogy bármelyikre lőhetett volna, úgysem találta volna el –, a suta összeesett, pedig az állt elől. „Látjátok micsoda lövés volt?” – mondja Bandi bácsi. Közben sugárzott az arca az örömtől és a boldogságtól. A főnökkel meglepődve néztünk egymásra, mindketten a másiktól vártuk a kommentárt. A főnök végül is megtörte a csendet, és nagy gratulációk közepette elindultunk a suta felé. Merthogy ünnepontók nem leszünk!

Zsigereles után feltettük a sutát a kocsira és tovább indultunk. A „Király”- fenyves mellett haladunk, balról egy 15 év körüli égeres, jobbról egy 30 m széles, 70 év körüli fenyves van. Az égeres-

ben megpillantottam egy rudli szarvast, amint lépegetnek a nyiladék felé. Azonnal megálltunk és felkészültünk a lövésre, mert azok előttünk fognak elhaladni. Úgy is történt, az egyik tehen megállt a nyiladékon, mire én leadtam a „tűzparancsot” A lövés eldőrdült, a tehen összerogyva bedőlt a nyiladék szélén lévő mogyoróbokor mögé, s a többi természetesen nagy robajjal elrohant. Ismét nagy gratuláció. Rágyújtunk, kivárunk egy negyedórát. Egyelőre ti várjatok – mondom nekik –, majd és odamegyek, megnézem, hogy mi van. Nézem a rálövés helyét, meg a bokor túloldalán keresem a tehenet, de nem találok. Elindultam a nyomán, ugyanis amerre elment, a leveles rész nagyon össze volt borzolva. A fenyves mellett haladt el az iparvasút, és annak a töltése eltakarta a kilátást. Ahogy felértem az iparvasútra, onnan már láttam, hogy egy szarvas guggolva lépeget a gyertyánosban. Először nem tudtam elképzelni, hogy mi történt. Lassan megpróbáltam becserkelni, és akkor tárult elém életem egyik legborzalmasabb látványa: A tehennek mindkét hátulsó lábszára el volt löve, és azokon a csontokon lépegetett. A csülkök nem szakadtak le a lábszárról, azokat húzta maga után. A bőr felgyűrődött a sarokig, a leveles avar felfűződött a kopasz csontokra, és guggolva lépegetett. Többször célba vettem, de csak a farát mutatta felém, és így csak sokára tudtam megadni a kegyelemlövést. Amikor odaértek hozzám a társaim, a látványon ők is elborzadtak.

Támadás a puszta ellen!

Csípős decemberi hajnalon gyalogosan indultam a kerületbe megfigyelésre, útbaejtettem a vaddisznószőrókat, mert készülünk a miniszteri nagyvadászatra, és illett tudni, hogy mekkora teríték várható.

Tíz óra körül értem az erdészethez, hogy a látottakról beszámoljak. Bálint Tibor, vad.műsz.vezető jön felém nagy lendülettel, és már menet közben utasít, hogy azonnal menjek haza, é. fegyverkezzem fel, hozzam a kutyákat is, Guzsvinecz már befogott, három erdész már a kocsin van, azonnal megyünk Kanizsaberekbe, mert azt megtámadták a vaddisznók. (Kanizsaberek egy puszta, ahol legalább tíz család lakik.) Először azt hittem, hogy csak tréfál, de rájöttem, hogy nem valami tréfa

lehet, merthogy telefonon kértek segítséget. Micsoda elszánt vaddisznók, hogy képesek egy pusztát megtámadni! – gondoltam én. Odaérve látjuk, hogy két-három dolgozó fejszével, vasvillával „felfegyverkezve” már vár bennünket.

Gyorsan előadták, hogy mi is történt.

Egy vaddisznó bement a pusztára, és akit vagy amit mozogni látott, csak ment neki. Mindenki bemenekült a lakásba. A kovács- és bognárműhelyből kijöttek az emberek, és a disznót ők zavarták el. A pusztaszomszédságában volt egy hét-nyolc év körüli, 5 ha-os fenyves, az emberek elmondása szerint a disznó oda ment be. Körbeálltuk a fenyvest, én a kutyákkal „forrónyomon” bementem, a kutyák két-három perc elteltével a disznót már meg is találták. Annyira lefogták a szerencsétlen disznót, hogy semerre nem tudott mozdulni. Hason csúszva becserkeltem. Azért hason csúszva, mert az állomány még nem volt megtisztítva. Kb. 5-6 m-ről fültövön lőttem. Hangosan kiáltottam, hogy valaki jöjjön segíteni a disznót kihúzni a fenyvesből.

Kihúztuk a nagy disznót, az alsó álkapcsa le volt löve, teljesen lerohadt, nem tudott enni, úgy lesóványodott, hogy 32 kg lett a súlya, mert ezt is fel kellett adni a MAVAD-nak. Én legszívesebben elföldeltem volna. A disznó normális körülmények között 150-160 kg súlyú lett volna.

A miniszteri nagyvadászat

Az erdészet egész területén nagyon elszaporodott a vaddisznóállomány. Már előre készültünk a nagyvadászatra. A lőállásokat kihelyeztük a nyiladékokra, s azok sorszámot kaptak. A területet már egy hónappal előre „beetettük”, hogy mennél több vaddisznót csalogassunk a vadászandó területre.

Elérkezett a nagy nap! Az első napon a „felsőrész”, azaz a sógorom és az én kerületem lett levadászva. Jól sikerült a vadászat: minden vendég lőhetett disznóra, mindenki meg volt elégedve, még az is, akinek nem sikerült ejteni disznót.

Az első napon 18 disznó esett. Mivelhogy mindenki megelégedésére sikerült az első nap, így a miniszter kettőnket kitüntette: sógoromat és engem, hogy másnap az „alsó részen” felállított puskások leszünk.

Húsz cm-es friss hó volt, kicsit csípős hideg, de nagyon jó, napsütéses idő. Az első hajtás a „Mogyorósér”-ben volt. A meghívott vendégek között volt Németh Vilmos, a SEFAG igazgatója és Plucszinszky Józsi, vadászati előadó is.

Én a hajtás szélén, egy nyiladékkereszteződésben lettem felállítva, ott lőállás nem volt, mert arra nem nagyon szokott átmenni disznó. A hajtás elindult, hamarosan a kutyák már fogtak is. Természetesen az én kutyáim vitték a prímet, mert megismertem a hangjukat. Elkezdődött a lövöldözés, mintha kitört volna a háború.

Egy rudli szarvas kocogva, libasorban jött felénk. Plucszinszky Józsi felé tartottak, ugyanis ő volt a szomszédom, de, gondolom, észrevehették, és irányt változtattak, és előttem keresztben vonultak át a nyiladékon, amelyen még flankoló puskás sem volt. Alig telt egy perc, a szarvasok váltóján megjelent egy 10 egyedből álló konda, és kocogva, a szarvasok csapáján, előttem vonultak át. A fegyverek közben állandóan szóltak.

Még a nyiladékra ki sem ért az első, már célba vettem és kísérttem. Ahogy kiért a nyiladékra, már lőttem is. Ez koca volt, aztán gyorsan ismételttem, lőttem, és ismét ismételttem. A harmadik lövésemre elsírta magát a süldő, és láttam, hogy csak az elejével tud kapaszkodni, kúszva elment kb. 30 métert. Mivel senkit nem veszélyeztettem, és én sem voltam veszélyben, mert tőlem balra senki sem tartózkodott, így odamentem, hogy a kegyelemnövést megadjam a még mindig síró disznónak. Akkor láttam, hogy a koca hanyatt fekszik, a lábai az ég felé állnak, tőle pedig 2 m-re egy süldő kimúlt. A harmadik meglátott, és fájdalmasan sírva kúszni próbált, akkor kapta a kegyelemnövést. Visszamentem a helyemre, mire feltűntek a szomszédaim.

Ugyanis itt, a sarkon kellett gyülekezni a hajtás végén, és innen indultunk át a következő hajtáshoz. Vilmos bácsi és Plucszinszky Józsi értek oda legelőször, kérdezték, hogy én lőttem-e, és hogy van-e valami. Válaszoltam: Igen, és van három disznó. Őszintén gratuláltak. Eközben odaért Bálint Tibor vadászati műszaki vezető is. A vadszállító kocsist utasítja, hogy menjen a szélén, a nyomokon, és ott van egy disznó. Azt tegyék fel a szánra, és vigyék a „Felső kisház”-hoz. Tudniillik ezen a területen két „kisház” van, ami szépen be van rendezve vadászháznak.

Ekkor mondtam Bálintnak, hogy ezt a hármat is tegyék fel és vigyék el. Erre Bálint nekem esett: „Lövöldözze saját területén a disznókat, ne a vendégek elől lője el!” Hirtelen meg sem tudtam szólalni, mert az egész váratlanul ért. Végül is magamhoz tértem, és azt mondtam: Hisz' azért jöttünk, hogy lőjük a disznót, mert amúgyis még sok van vissza az éves tervből. (Az erdészetnek évente 350 db volt a kilövési terve.)

Amíg a vendégek a gépkocsikon elfoglalták a helyüket, hogy a következő hajtásnál elfoglalják lőállásaikat, én összeszedtem a kutyáimat, és elvonultam a ponyvás uazra, amelyikkel jöttem. Elhatároztam, hogy le sem szállok a gépkocsiról, én befejeztem a vadászatot. Amíg ott lapítottam a gépkocsin, hallottam, hogy mindenki engem keres. Nem akartam előjönni, mert nagyon megsértődtem: Csak lője most a disznókat a Bálint, meg hajtsa is ki a sűrűből a vendégeknek! Amíg engem kerestek, közben más is történt. Ez a Rác Sanyi bácsi vadászkerülete volt, és neki kellett a vendégeket a lőállásokhoz kísérni. Így természetesen a minisztert is ő kísérte a lőálláshoz. Peches volt, mert tudott dolog, hogy a miniszter elég alacsony növésű ember. Ha leült az ülőkére, ami a mellvéd mögött volt, akkor nem látott ki a mellvéd mögül, ha pedig állt, akkor nagyon kimagaslott felette.

Sanyi bácsi vesztére egy konda disznó ment a miniszter felé, az „Öreg” elidegeskedte, úgyhogy még lövéshez sem jutott. Nagyon „zabos” lett, és magához rendelte Rác Sanyi bácsit. Közölte vele, hogy „a mai naptól leminősítem beosztott vadásznak.” Pedig Sanyi bácsi igaz, hogy kerületvezető vadász volt, de fővadászi fizetést kapott, mert Veszprémből áthelyezéssel jött ide. Ott pedig fővadászként dolgozott, és így a fővadászi fizetését meghagyták.

Végül is a miniszter engem megtalált. Kérdezte tőlem, hogy tán rosszul érzem magam, mert úgy be vagyok gubózva. Jelenttem neki, hogy miért vagyok itt, erre azt válaszolta: „Majd beérünk az erdészethez, akkor erre visszatérünk!” Most pedig menjek azonnal a kutyákkal, mert már így is sokat időztünk. Bálintnak mondtam, hogy én nem állok le, hanem lemaradok a visszatörőkre. Sanyi bácsinak még annyi kedve sem volt, mint nekem, pedig nekem sem sok volt – majdnem elkezdte a sírást.

A következő hajtásban Bálint vezette fel a vendégeket a lőállásokhoz, Sanyi bácsi ott maradt velem a visszatörőkre. Hosszú,

kb. 1 km-es hajtás volt. Egy szálas tölgyes szélén álltunk le 40 m-re egymástól. Előttem egy 30×30 m-es üres terület volt, amit szederinda nőtt be. A hajtók már messze jártak, mi meg közben beszélgettünk. Már a kutyaugatást sem lehetett hallani, amikor megpillantottam egy disznót, amelyik a hajtás felől felénk tartott. Mondtam Sanyi bácsinak, hogy jön a disznó, és az lőjön rá, akinek közelebb lesz. Kettőnk között volt egy enyhe emelkedő, úgyhogy egymást alig láttuk. Úgy adódott, hogy nekem kellett meglőnöm a disznót. Egy mázsa körüli koca volt. Egy kis idő múlva a szálasban jön felénk egy vöröses kutya. Ahogy közelebb ért, felismertem, hogy ez nem kutya, hanem malac. Harminc kg körüli malac, ahogy kiért a nyiladékra, rálőttem, abban a pillanatban ki is múlt. Gondoltam, ez már csak olaj a tűzre, mert Bálint most elharapja a torkomat. Sanyi bácsi nyugtatott, hogy nem lesz ebből semmi, ne aggódjak. Ahogy így beszélgettünk, észrevettem, hogy megint jön egy disznó, de ez már felnőtt nagy disznó volt. Sanyi bácsi felé tartott, odaszóltam neki, hogy lője ám meg, most már úgyis mindegy, mert megyünk a „szőnyeg” szélére. Sanyi bácsi rálőtt, a disznó a lövéskor irányt változtatott, és jött felém. De még mielőtt rálóhettem volna, a szederindában eltűnt. Mondtam Sanyi bácsinak, hogy meglőtte, mert halottam a becsapódást, erre ő is erősítette, hogy meglőtte. Kivártunk egy negyedórát, és elindultunk a keresésére. Ahogy bekandikálok a váltókon, természetesen a puska lövésre készen, észrevettem a disznót. Talán 2 m-re lehetett tőlem. Hívom gyorsan Sanyi bácsit, hogy jöjjön, adja meg a kegyelemlövést, mert a disznó még él, látom, hogyan pislog. Sanyi bácsi odajött és fejbe lőtte. A lövésre kifordult az a hatalmas test. Mindjárt megállapítottuk, hogy ez nem a sebzett, hanem egy másik disznó, meg persze ez legalább egy mázsával nehezebb. Soha nem voltam kapzsi vadász, de akkor egy kicsit irigyeltem, hogy miért nem én adtam a kegyelemlövést. A jobb alsó agyara legalább 30 cm-re kiállt az állkapocsból, és teljesen egyenesen nőtt. Így a trófea Sanyi bácsié lett. A szederindában megtaláltuk a másikat is, de már ki volt múlva.

Az a hajtás volt az utolsó. A vadás járművek összeszedték a zsákmányt és beszállították Kaszóba. Az aznapi zsákmány nem nagy volt, mert 10 db disznó esett. Ebből én lőttem ötöt, Sanyi

bácsi kettőt. Hármat lőttek a vendégek, pedig az első hajtásban több mint 120 lövés volt. (Ézt onnan tudom, mert az egyik kocsi barátom ráért megszámolni.) Este a kétnapi zsákmányból elkészítettük a terítéket, és egy óriási tábortűz mellett, kürtösökkel megadtuk a végtisztességet.

A titokzatos teríték

Bálint Tibor műszaki vezető egy szép verőfényes vasárnapon betervezett egy riglizést az én kerületemben. Két „kisebb súlyú” vendéget hívott meg.

Két hajtóval és két kutyával Kistrinyánál kezdtük meg a riglizést. Kisebb erdőrészeteket néztünk meg, amelyeket négy puskával biztonságosan körbe tudtunk állni. Az első hajtás mindjárt az erdészházzal szemben lévő kerítés volt. Egy hét éves tölgyes, amelyet már én erdősítettem. Nagyon jól sikerült az erdősítés, jól fejlődött, hogy már a vaddisznónak biztonságos helye volt benne. Három lyuk volt a kerítésen, amit a disznók bontottak ki. A puskásokat a lyukakhoz állítottam, én pedig két hajtóval és a kutyáimmal bementem a hajtásba. Hamarosan a kutyák fogtak is, de csak egy helyben. Odamentem, hogy kimozdítom őket, de a disznót nem láttam. A disznók a nyár folyamán kivágott nyírek alá bújtak, és ezért nem láttam őket.

Ahogy felléptem a kivágott nyírekre, azonnal megmozdult az egész, és én hanyatt estem. Négy, 40 kg körüli süldő ugrott ki alóla, koca nélkül, és sorban a kerítés felé szaladtak. Tudtam, hogy ott nem áll puskás, és így bátran lőttem, sőt ismételtem is. Kettőt ki is lőttem közülük. A kutyák terelték a disznókat, akik már közben a kutyaugatásra és a lövésekre felkeltek vackukból. Már hallok is egy lövést, és a kutyák hangját, de tőlünk mindjobban eltávolodtak. Kimentem a gyülekezési helyre – amit az elején megbeszeltünk –, akkor mondja örömmel dr. Kispál István, üzemorvosunk, hogy az övé is megvan. Egy mázsás körüli kan. Gratuláltam neki, már csak azért is, mert nagyon rossz lövő volt és nagyon ideges. (Egyszer elhozta magával a feleségét is az irtási vadföldre, de elhibázta a bikát 50 m-ről, mert annyira remegett az egész teste is, de még a magasles is. Hiába nyugtatta a felesége, meg én is, hogy nyugodjék meg, mert az a bika nem

megy el, fújja ki magát, biztosan sikerülni fog, de csak elhibázta.) Amíg a kutyák visszatértek, kizsigereltem a disznókat, felraktuk őket a gaskocsira és továbbmentünk. Az utolsó hajtás Égettfenyvesben volt, de már bealkonyodott. Mégis úgy döntöttünk, hogy ezt még megnézzük és azután hazamegyünk. A kutyák rátaláltak egy disznóra és kezdtek terelni a nyiladék felé. Ez egy hét éve erdeifenyő-állomány volt, földig ágas, mert még nem lett megtisztítva.

A disznó nekem jött ki lőtávolságra, hanem nagyon gyorsan ugrott át a keskeny nyiladékon. Nem volt időm célolni, így csak kapásból lőttem. Éreztem, hogy a lövés hátraesúszott, mert a becsapódást tompa puffanás jelezte. A nyiladéktól kb. 10 m-re egy helyben fogtak a kutyák, közben ki-kiszaladtak a nyiladékra, mert a disznó meghajtotta őket. Rámenni nem mertem, mert életveszélyes, talán hason csúszva tudtam volna megközelíteni, de ha rám támad, sem menekülni, sem rálőni nem tudok. Ahogy a kutyák ki-kijöttek, egyenként megfogdostam őket, és megkötöttem a kocsin, hogy ne menjenek vissza. Úgy döntöttünk, hazamegyünk és majd reggel eljövünk érte, addigra biztosan kimúlik.

Reggel Bálint úgy döntött, hogy bevisszük a vadat Kaposvárra a MAVAD-hoz, és onnan elmegyünk Kőröshegyre. Ugyanis ott épített egy hétvégi faházat, valami apró simítást kellett rajta még végezni. Kimentünk a három disznóval a kocsin a fenyveshez, kizsigereltük, amit az este ott hagytunk, és azt is vinnénk Kaposvárra. Amikor odaértünk a disznó már nem élt, de még ki sem hűlt teljesen. Kizsigereltem, nagyon fel volt puffadva, erős bél-szaga volt, mert a golyó a gyomrát és a máját érte. Feltettük a többihez, és elindultunk Kaposvárra.

Mondtam Bálintnak, hogy vigyük be a vadkamrába, és elindítjuk a ventilátort, kiszellőzik és nem lesz neki szaga. De ő erre azt válaszolta, hogy ne foglalkozunk vele, mert Kaposvárig ki fog szellőzni. Kaposvárra értünk, az állatorvos mintát sem vett egyikből sem, mert megcsapta a szag, és elkobozta mind a négyet. Azt mondta, hogy le se tegyük, vigyük, ahová akarjuk, mert nem vesz át belőlük egyet sem. A rakománnyal elindultunk Kőröshegy felé. Útközben mondtam Bálintnak, hogy semmi bajuk ezeknek a disznóknak, vigyük haza, berakjuk őket a vadkamrába és másnap visszavisszük Kaposvárra, ahol biztosan át fogják venni. De nem

– „az Isten pofozza meg” –, így szokott káromkodni, majd megszabadulunk tőlük más módon. Az erdő közé érve egy nyiladékra behajtottunk, és ott szabályosan elkészítettük a terítéket, ahogy az a „nagykönyvben” le van írva, majd továbbhajtottunk.

Szerettem volna látni az arcát és belelátni a gondolatába annak az erdésznek vagy vadásznak, aki a terítékre először rátalált. Vajon mit gondolhatott? Ezeket a vadászokat vagy orvvadászokat megzavarhatta valaki, és nem volt idejük elvinni, vagy itt felejtették ezeket a disznókat?

A leleményes rakodókezelő

Rengeteg éjszakát töltöttem kint a vadászterületen, mert nagyon sok volt a vadkár. Kb. 20 km hosszan sok volt a mezőgazdasági terület, ahol vadkárellhárító csőszöket kellett alkalmazni, hogy a vadkárt csökkentsük. Általában – ha csak ráért – vittem magammal erdész társamat, Kis Berkes Imrét, aki szívesen jött velem. Egyébként nagyon sokat segített bőgéskor a megfigyelésben.

Egy alkalommal este talákoztunk az erdészetnél, és újságolta nekem, hogy a Pusztagát-i Nagysarokban egész délután birkózott két nagy bika. Ő szállító erdész volt, és azon a napon éppen onnan szállítottak. Az a terület a sógoromé volt, és mivel vele nem találkozott, így nekem mondta el. Majd én megmondom neki – gondolta –, hogy nézze meg őket. Másnap reggel 9 óra körül beérkezik egy M1Z, és vele van az én Imre barátom is. A vontató kocsiján egy aranyérmes bika van.

Reggel ahogy mentek ki, hogy folytassák a szállítást, figyelte, hogy vajon meglátja-e a bikákat. Hát az egyiket meglátta, de már ki volt múlva. Mindjárt odament, az emberek segítettek neki a zsigerelésben és feltették a pótkocsira. Behozták az erdészethez, én levettem a fejét és beletettem a kondérba, hogy ázzon, aztán majd kifőzzük. Mivelhogy volt már a vadkamrában három bika, Bálint úgy rendelkezett, hogy a ZIL gépkocsi vigye el őket Kaposvárra. Kaposváron az állatorvos a három bikát jónak találta, a negyediket – amelyiket úgy ölt meg egy másik bika –, elkobozta és hazaküldte.

A ZIL-es sofőr jelentette Bálintnak, hogy mi történt, és most mi legyen a bikával. Bálint azt mondta, hogy vigye el a Kűvölgy-

i halastóba, majd megeszik a halak. Erre én azt mondtam neki, hogy majd én elföfdelem, nem szabad a halastóba dobni, mert esetleg megfertőződnék a halak. „Hát jó, nem bánom”, mondja Bálint.

A rakodókezelő, Kátai Mihály, aki éppen jelen volt az intézkedésnél, azt mondta, hogy majd az ő emberei, úgylis ráérnek, mert nincs vagon, majd elföldelik. Ő a szentai vasútállomáson lakott szolgálati lakásban, az emberei pedig Szentán. Ők cigányok, de nagyon rendes munkásemberek voltak. Egy hét múlva találkoztam Mihállyal és kérdeztem tőle, hogy eltemették-e a bikát. El – mondja ő – egy részét még aznap este, a többit meg később. Először nem értettem meg, de amikor elmondta, hogy mi is történt, akkor megértettem: Még aznap este megnyúzta, a véraláfutásos részeket kivágta, a maga részére hagyott valamennyit, nagyobb részét eladta féláron a cigányoknak. Azon az estén csinált egy bankettet Szentán, ahova meghívta a falu értelmiségét: iskolaigazgatót, tanárokat, párttitkárt, és reggelig tartó dláridót csaptak.

Nagyon leleményes volt, mert az elveszettet is hasznosította. Engem megkért, hogy erről senkinek ne beszéljek. Ez ideig nem is beszéltem róla senkinek, most is csak azért írtam le, mert a furcsa vadászati dolgokat szedtem egy csokorba.

Baláta

Egyszer, amikor a hármastói kerületben voltam – határos Balátával –, belopóztam, és csónakkal megpróbáltam felderíteni ezt a titokzatos mocsárvilágot. Hamar el is ment tőle a kedvem, mert nem tudtam volna továbbhaladni anélkül, hogy fel ne dűljem a sok sirály- és egyéb vízimadár-fészket. Megfordultam és visszamentem. A madárlesről, ami a tó szélén áll, távesővel figyeltem – ha az időm engedte – fél napok szám az ottani életet. Tudtommal, legalábbis az öreg erdészek beszéltek, akik még a Hohenlohe herceg idejében is szolgáltak, hogy azért lett természetvédelmi területté nyilvánítva, mert él benne egy rovarévő növény: *Aldrovanda vesiculosa*. Ezt, sajnos, tudtommal még az erdészvezető sem látta, nem pedig mi. A Természetvédelmi Hivatal szakembere, egy hölgy 1956. május 1-jén megfigyelést vég-

zett Balátán, eldobta a cigarettavéget, ettől tűz keletkezett, amit sikerült lokalizálni.

Ennek ellenére a felelőtlenség miatt rengeteg kár keletkezett a madárvilágban.

Tüskék

Pályafutásom alatt valójában csak négy évet töltöttem el hivattászerűen vadászattal, a többit az erdészeti tevékenységem adta. Életem során nagyon sok vadat lőttem, és azt igyekeztem szakszerűen elvégezni. Kb. 400 db vaddisznót és ugyanannyi szarvast ejtettem el. Évente a kilövési tervem 80 db vaddisznó és 75-80 db szarvassuta volt. De szükséges is volt ilyen nagy mennyiség kilövésére, mert az erdészet óriási összegeket fizetett ki vadkár gyanánt a környező településeknek. A Böhönyci Állami Gazdaságnak csak a nyárasért fizetett az erdészet négymillió forintot. Az akkor óriási összegnek számított. A többi mezőgazdasági kultúráért összesen ennek tízszeresét. Év végén az erdészetvezető általában beszámolt a gazdálkodásunkról, és egyszer azt mondta, hogy ilyen még nem volt az erdészet életében, hogy 40 millió forint tiszta nyereséggel zárt volna. Igaz, hogy valamennyi árbevétel jött a vadhúseladásból, de az általában nem fedezte a vadkárt. Az is igaz, hogy ha külföldi vadászvendégek lövik meg a trófeás vadjainkat, akkor az fedezte volna a vadkárra és a vadgazdálkodásra fordított költségeket. Aki ennyi vadat kilő, természetesen követ el hibát is.

Sajnos, én is kb. hat esetben lőttem „bakot” Három alkalommal lőttem kocát, aminek 3-4 napos malacai voltak. A malacokat egyik esetben sem láttam, mert a vacokban voltak, és arra gondoltam, hogy a koca lesoványodott süldő. Csak amikor lövés után a malacok előjöttek, akkor lettem rosszul.

Egy alkalommal velem volt Kis Berkes Imre erdésztársam is. Tavasszal, a déli órákban egy hatalmas zápor vonult el felettünk, majd kisütött a nap és nagyon jó idő lett. Gondoltam, elmegyek Szárhomokra – ami 2 km-re volt az erdésztől –, körülnézek, mert eső után korán indul a disznó; csigát, gilisztát bőven talál. Imre barátom lakása előtt haladtam el, meglátott és megkérdezte, hogy eljöhetne-e velem. Miért ne, válaszoltam neki. De a pus-

kát hozhatja-e? Természetesen – mondom én. Neki sörétes pus-
kája van. A Szárhomok-i fenyves mellett egy rúdaskorú gyertyá-
nos volt. Észrevettem, hogy a gyertyánosban egy süldő turkál.
Megnéztem távcsővel, megállapítottam, hogy süldő. Jó 150 m-re
lehetett, célba vettem és lőttem. A süldő lerogyott, mire odaér-
tünk már nem élt, ellenben négy kis malac, hogy honnan jöttek
elő, még ma sem tudom, nekiálltak és szopták az anyjukat. Ezek
mind el fognak pusztulni – talán három hetesek lehetnek. Imré-
nek mondtam, lője agyon a malacokat, hogy ne kínlódjanak,
amire ő odaduplázott, de egyet sem talált el, a malacok a szoms-
zédos, sásos égeresben eltűntek. Idő kellett, hogy magamhoz
térjek. A szerencsétlenek felnőttek anya nélkül.

Ha már Imre barátomról írok, akkor egy kis epizódot leírok,
ami velünk történt.

Egy alkalommal Imre barátommal a világra segítettünk egy
egészséges bikaborjút. Az úton haladtunk, beszélgettünk, s a ba-
rátom észrevette, hogy tőlünk kb. 10 m-re, a nyiladék szélén áll
egy tehén, néz bennünket, de nem akar elmenni. Ennek valami
baja van – gondoltam én –, hogy nem megy el. Egy-két lépést tet-
tünk feléje, de akkor sem ment el. Akkor vettük észre, hogy meg-
indult nála az ellés.

Mondtam Imrének, hogy hagyd, menjünk tovább, ne zavarjuk
meg ellés közben. De ő nem fogadott szót, és odament, a tehén
megvárta, a borjúnak a lábai és a feje már kint volt. Imre meg-
fogta és kicigítette. Kitisztította az orrát és a patáit, majd Imre
odajött hozzám, s mindezt a borjú anyja két méterről nézte. Ami-
kor eljöttünk egy pár lépést, a tehén odalépett a borjához, és
nyalogatni kezdte.

Még két alkalommal lőttem kocát. Egyszer önvédelemből,
mert a kutya rátalált a sűrűben a malacokra és az egyiket kezdte
fojtogatni. A malac sírt, jött a koca a kutyának, a kutya nálam ta-
lált menedéket, a lábam közé ugrott, majdnem fellökött, de a ko-
ca a nyomában volt. Célozni sem tudtam, csak csípőből lőttem é.
eltaláltam a disznót, de már ki is ugrottam a lendülete elől, mert
elgázolt volna. Nagyon sajnáltam, de már nem lehetett visszacsi-
nálani. Abba is hagytam az agancskeresést, nehogy még egy kocá-
val találkozam.

Ezek a tüskék megmaradnak bennem addig, amíg élek, és amikor eszembe jutnak, mindig van egy kis lelkiismeret-furdalásom.

Még volt egy „baklövésem” Talán életemben ez volt a legnagyobb: Ott hagytam Kaszót. A szüleim Marcaliban laktak, az egészségük nagyon megromlott, gondoltam, közelebb jövök hozzájuk, így többször meg tudom őket látogatni, és segíteni rajtuk, ha segítségre szorulnak. Azóta nem vadászom, de a puskám megvan, bent áll a fegyverszekrényben. Azért vettem meg, mert hosszú évtizedeken keresztül hű társam volt, együtt öregedtünk meg. Nem tudom, hogy milyen törvény lesz akkor, amikor végleg elmegyek az „Örök vadászmezők”-re, mert ha lehetséges lenne, szeretném, ha ő is velem jönne.